

2-15-7

Angliae Explorer. 62

THOMÆ MORI
ANGLI, VIRI ERVDI-
TIONIS PARITER AC VIR.
TVTIS NOMINE CLARISSI-
MI, ANGLIÆQVE OLIM
CANCELLARIJ,

Omnia, quæ hucusque ad manus nostras peruenerunt, Latina Opera;
quorum aliqua nunc primum in lucem prodeunt, reliqua
verò multo quàm antea casti-
gatoria.

HORVM OMNIVM ELENCHVM

Pagina duodecima communstrabit.

Sum. Ben. Josephi Libr.

*Amici pino, et eruditi pino
viro Phil. D. D. D.*

3m. Gons.
J. D. D.

LOVANII,
Apud Ioannem Bogardum sub Biblijs
Aureis, Anno 1566.

*Joanni Blumfeldt doctiss. amicis
dono dedi amoris causa hunc librum.*

Guilielmus Dardms.

RICHARDI REGIS

ANGLIAE EIVS NOMINIS TERTII,

PER THOMAM MORVM, LONDINENSIS CIVITATIS IAM TVM

VICECOMITEM CONSCRIPTA, ANNVM CIRCITER M. D. XIII.

Quam propria exercitationis gratia, nec ita magno studio conscriptam, neque absolutam haud vniquam

postea emendauit, vt minime mireris, si cum alijs eius Latinis operibus quoad sermonis elegantiam

non conferenda sit. Hoc opus nunc primum Latine in lucem aditum est. Nam ante complu-

res annos Britannicè ab eodem autore quàm elegantissimè conscriptum,

in manus hominum prodierat: quod in eius Anglicorum operum

volumine insertum inuenies.

EDWARDVS

Rex, eius nominis quartus, actis vitæ annis quinquaginta tribus, mēsis septem, diebus sex, qui annū ab regno cōpto secūdum & vigesimū numeraret, concessit fatis, anno

post Christum natum quadringentesimo & octuagesimo tertio supra millesimū, superstitibus masculi sexus liberis duobus, fœminæ quatuor: Eduardo videlicet Rege designato, annorum circiter tredecim: Richardo Eboraci Duce, qui biennio minor erat: Elisabetha, quæ postea ducentibus fatis Henrici septimi coniunx fuit, & octauī mater, regina forma atque indole egregia. Cecilia, non perinde fortunata ac formosa. Et Brigitta, virtutem eius cuius nominis erat repræsentante, professa, & vitam religiosam ducente in monasterio monialium inclusarum apud Bertfordiam. Anna, postea honorificè nupta Thomæ, tunc temporis domino Havvardo, & postea Comitū de Surre. Et Catherina, quæ sortem subinde variam experta, interdum secundam, sepius aduersam. Postremo, si hæc postrema est, (nam adhuc viuūt) pietate, beneficentiaque nepotis Henrici octauī prosperrimam, ac se planè dignam consecuta est.

Is, quem dico, Rex quum in palatio obijisset, quod est apud Benedictinorū cœnobium, ad occidentē solem circiter mille passus Londino distans, magnifico inde funere delatus est Vindeforam: ibique non sine summo totius populi dolore lachrymisque sepultus est. Quippe qui tam benignus ac facilis fuit, dum pax erat, (nam bello necesse erat partes mutuo esse infestas) vt neque alius quisquam in Anglia regnarit vnquam patribus populoque charior: neque is ipse alia vitæ parte æquè charius, atque ea quæ illi postrema fuit. At eam ipsam tamen charitatem, desideriumque eius inuisus parricidæ sequentis principatus auctiorem fecit. Etenim quo tempore vita fun-

ctus est, inuidia omnis depositi Regis Henrici sexti, quæ diu apud eius fautores flagrauerat, tandem consopita resedit, iam multis eorum, viginti illis plus minus annis, quibus imperitauit, defunctis. Alijs interea in gratiam atque amicitiam receptis, in quam conciliandam obuius omnibus atque expositis ferebatur. Erat corpore procerus, specie verè regia, multum illi animi, nec minus consilij inerat. Aduersis rebus imperterritus, prosperis latus magis quàm elatus. Aequus in pace clemensque, in bello acer & ferox. In aggrediendis periculis promptus, nec vltra tamen quàm posceret ratio, præceps. Cuius res bellicas quisquis retè æstimet, is profecto non minus prudentiam eius admirabitur, sicubi cessit, quàm laudabit audaciam, vbi vicit. Os & vultus erat, quem videre velles. Corpus amplum, ac magno robore strictis artubus: quanquam liberiore victu corporisque indulgentia paulò tandem habitior est factus: nec tamen aspectu indecorus. Caterum genio ac libidini ab ineunte statim ætate per omnem vitam (quateenus eum rerum gerendarum ratio non auocabat) admodum dedebatur, more hominum fere omnium: nam valentibus ægrè persuaseris modum in magna fortunæ licentia. Id vitium eius non admodum fuit molestum populo, quod neque vnus voluptas viri diffundere se tam latè posset, vt omnibus fieret graue: & ille vel precio quod libuit emerari solebat, vel precibus eblandiri: nusquam grassatus violentia: flexu præterea ætatis euasit (vt fit) postremis diebus moderatior, in quibus regnum eius quietissimum, & rerum status florētissimus fuit: bellum neque aderat vllum, neque vllum imminēbat, nisi quod nemo expectabat: quippe externus metus omnis aberat. Domi vulgo quies, & inter purpuratos ab rege cōciliata cōcordia. Regi ipsi omnes nō vi, sed sua sponte obdebant, veriusque reuelebantur eū quā metuebāt. A pecunijs exigendis (quæ res vna ferè mētes Anglorū alienat à principe) iā pridē porus destitit, neque, moliebatur quicquid vnde nasceretur occasio tributōrū, vestigal ē Gallia iā olim obtinuerat. Barau-

eo annū ante mortē vnū armis potitus fuerat. Hic Rex quanq̃ per omne tēpus imperij tanta comitate fuit in quoslibet, vt nihil illum magis commendaret multitudinē, eam tamen progressio temporis (quū plerisque principes diu confirmata potentia verat in superbiam) multis partibus auctiorem fecit: nempe ea ætate, quæ illi postrema fuit, Vindeforæ versatus, præfectū Londini, atque aliquot ē senatoribus accessit ad se, haud alia de causa, quam vt se apud eum venatione oblectarentur. Ibi eos non tam magnifico ac sumptuoso, quam amico & populari apparatu excepit, serinamq̃ carnem tam affluētē illinc transfudit in vrbe, vt haud temerē inuenias aliud, quod ei aut plurimum aut maiorem beneuolentiam conciliauerit apud populum: apud quem res exigua facta comiter magnis beneficijs præponderat, ac pro maioris in se amoris argumento ducitur. Ita princeps iste tum obiit mortem, quum vita eius maximē optata omnibus, ac iucunda foret. Cuius tam egregia apud suos gratia liberis eius (in quibus etiam ipsis tam eximie naturæ dotes, & illustria Regiarum virtutum signa conspiciantur, quā capere eorum ætas poterat.) mirum haud dubie firmamentum fuisse ad principatum, si non eos amicorum inter se diuisio exarmasset, atque execrabilis imperandi sitis ad eorum perniciem incitasset illum, qui si aut natura valere quicquam aut fides potuisset, suum corpus hostibus pro ipsorum salute obijcere debuisset. Quippe Richardus Gloucestriæ Dux, natura patruus, nomine tutor, beneficijs deuinctus, obstrictus sacramēto, ruptis omnibus humanæ societatis vinculis, contra ius ac fas hoc egit, vt nepotibus suis orphanis ac sibi creditis, auferre vitam, regnumque in se transferre posset. Cæterum quoniam huius viri facta materiam fere præsentis operis implent, haud abs re fuerit mores eius describere, quo fiat illustrius, cuiusmodi vir ille fuerit, qui tantum animo scelus sustinuit concipere. Richardus ergo Eboraci dux, nobilis, factiosus, potens cum Rege de regno non armis hostiliter, sed ciuili morte legibus in senatu disceptauit. Tantum aut causa aut gratia valuit, quum Rex innocentior esset quam sapientior, vt ex parlamenti senatusconsulto, cuius apud Anglos summa atque absoluta potestas est, successor Henrico Regi, repudiata ipsius sobole, (quanquam egregio principe) designaretur, regnum sibi posterisque suis perpetuum, p̃tōtinus ab Henrici morte auspiciaturus. Quam ille non moratus, dum ciuiliū prætēxtu dissensionum conatur præstitutum regnandi tempus præoccupare, viuoq̃ adhuc Henrico sceptrum sibi asserere, in Vacens prælio cum multis vnā pupuratis occubuit, relinquens liberos tres: Eduardum, quem diximus, Georgium ac Richardum

hunc. Qui vt erant omnes illustri loco nati, sic animo etiā elato ac sublimi fuere, auidi gerendi principatus, neque superiorum neque parū satis patientes. Eduardus patris mortem vltus, Henricum bello victum regnō exiit, ac locum eius ipse occupauit. Georgius Clarentiæ dux proceres, elegantes, vndique fortunatus videri potuit, si non aut ipsum regnandi cupiditas in fratrem, aut inimicorum calumnia fratrem incitasset in illum. Nam siue ei Reginæ factio insidias fecerit, cui cum regis consanguineis acere odium intercessit (vt mulieres non malitia quidem, sed natura inuisos fere semper habent quicūque sunt maritis chari) siue etiam dux suapte superbia viam affectabat ad regnum, certæ proditiōis crimen obiectum est, cuius siue sons infonso esset, frequens eum senatus acerbitissimū supplicio adiudicauit. Sed Rex atrocitatem potius sustulit, mortem tulit, qua vt leuissima defungeretur, in vini Cretenis dolum, immerso capite, respirare prohibitus, expirauit. Cuius necem idem qui iussit ubi resciuit patratam, misere deplorauit. Richardus hic, de quo præsens sermo instituitur, ingenio atque animi robore vtriusque fratrum par forma, probitateque vtriusque fuit inferior: habitu corporis exiguo, inæqualibus atque informibus membris, extanti dorso, alteroque humero erectior, os inamabile, toruū, ac planè eiusmodi, quale bellicosum in purpuratis, ac Martium appellari alijs aliter solet. Versipellis, iracundus, inuidus, semperque, etiam ante partum, prauus. Quippe quem fama est haud aliter aluo materna eximi, quā obstrictante ferro potuisse. quin Agrippam etiam natū eū pedibusq̃, prælatis exiisse ferunt. Præterea nec indentatū, siue aliquā astruxit vero, odio natus rumor, siue natura futuri præscia præpostere multa in eius ortu ostendere voluit, qui multa foret in vita contra naturā fas designaturus. Cæterum bello haud in strenuus dux est habitus, cui, quā ad pacem, natura fuit accommodatior: sæpe victor euasit: subinde etiam victus, quam rem ne æmulatorum quidem quisquam ipsius aut inscitia aut ignauia vnquam tribuit: supra facultates profusus, quā ne deficerent, ex alijs exhaurire cogebatur quod in alios effunderet. His artibus factum vt amicitiam instabilem stabile odium pareret. Consilia sua non alijs vnquam credere, quā per quos exequi necesse fuit: at ne ijs ipsis quidem aut ante aut amplius quā res vrgebat. Personam quamlibet induere, gerereque, & tueri gnauiter. Hilarem, seueram, grauem, remissam, prout sumere aut ponere suasit commodum. In vultu modestia, in animo fastus, impotens, immanis. Verbis adblandiens hijs, quos intus impense oderat: nec eorum abstinens complexibus quos destinabat occidere. Crudelis atque immitis, haud ob iram semper, sed ambitionis

tionis ergo sepius, dum vel augēde fortunā suā, vel firmandā studeret. Quippe amici, inimici quæ æqua ratio fuit, comparati cum commodis, neque cuiusquā morte abstinent iniquā, cuius vita videretur consilijs suis obitare. Consistens fama est Henricum sextum, dum exutus regno in arce Londinensi captivus asseruaretur, ab isto crudeliter adacto sub costas pugione, confossum ac trucidatum, idque nec trebente nec opinante rege, qui si maxime decrevisset de medio tollere, quæ fortassis è commodo magis ducebat suo vivum in sua potestate habere, alium tamen haud dubie tam diu carnificinæ fuerat præstaturus, quam germanum fratrem. Sunt qui suspicentur istius etiam tecta & callide occultata consilia in fratris Clarentiæ Ducis perniciem non defuisse, quāquam resisteret, ac reniteretur apertè. Cæterum (vt rem æstimantibus visum est) aliquanto languidius quā in facturus putabatur, qui sibi serio statuisset ad salutem germani fratris incumbendum. Quibus hoc verum videtur, huj nimirum persuasum habent Richardum iam olim vivente adhuc Eduardo, hoc apud se consilium de asserendo sibi aliquando regno agitalle, si fortè, vti accidit, frater inhabilibus regno liberis decessisset. Cuius rei spem commensatio regis frequens, atque intemperantia victus fecit. Eam igitur ob causam Richardum putant Clarentiæ ducis mortem appetisse, quum ipsius proposito illius vita non satis oportuna videbatur: quippe quem siue in fide nepotis manentem, siue aspirantem ad regnum hostem sibi vidit capitalem futurum. Sed hac de re nihil certè asserere possum, suspiciones duntaxat hominū, cōiecturasque secutus, quibus vestigijs vt aliquando venit ad verum, ita frequenter erratur. Quāquā hoc ipse iam olim fideli relatione comperi, Mistelbrocum quendam protinus Eduardo defuncto ad Potieri domum, qui Richardo familiaris erat, curriculo contendisse, pulsatoque violenter ostio, multo ante lucē, quum & violenta & impetiva pulsatio magni ac subitarij negotij fidem faceret, prope intronissum regem eadem hora extinctum nunciasse. Ad quam vocem Botierus velut exultabundus: Non est ergo dubium (inquit) quin meus dominus Gloucestriæ dux illico sit futurus rex, siue consiliorum eius cōscius fuerit, siue aliquo signo rei eventū præsenferit, (nā temere dictū haud existimo) quē ego sermonem ab eo meminī, qui colloquentes audierat, iam tum patri meo renuntiatum, cum adhuc nulla prodictionis eius suspicio haberetur. Cæterum vt reuertar ad historiam, seu Richardus olim secum animo regnum inuaserat, seu consilium ex nepotum ætatis opportunitate ceperat, quæ res plerumque segnes etiam, & quietos impellit ad facinus, certum est decrevisse eum, vita pueri adempta, regno velut sceleris pretio potiri. Gnarus itaque veterum factionum, quibus

inter aulicos laborabatur (quas, quoad eius erat, sedulo etiam aluerat) regis Eduardi cognatis reginæ sanguini & familiæ tantam auctoritatem & tantas opes inuidentibus, contraque non minus iisdem de rebus inuisis, eam rem suis consilijs magno putauit adiumento fore, si partium prætextu, velut offensas veteres vlturus, suum occulte negotium ageret, iraquæ & ignoratione factionis alterius ad alterius perniciem abuteretur. Tum ex ea quæ superesset paulatim quos posset commodum in suam sententiam perductis, si quos parum oportunos offenderet, eos per insidias incautos, nec mali quicquam suspicantes opprimeret. Nam hoc illi constabat, si qua euasione consilium eius efferri contingeret, confestim fore, vt inter dissidentes factiones suo ipsius sanguine fodus sanciretur. Hæ dissensiones amicorum, quāquam non nihil erant ipsi Eduardo moleste, tamen dum erat incolumis, eo negligentius eas habuit, quod vtraque partem cognouit frenare se, quum vellet, pro suo arbitrato posse. Cæterum vbi postrema ægritudine decumbens, vires labascere sensit, & deploratam medicis salutem suam, ætatem liberorum animo reputans, quāquam nihil formidabat minus, quā id quod euenit, prospiciens tamen multa illis mala nasci ex amicorum dissensione posse, quando ætas eorum per se imbecilla atque improvida, consilijs amicorum (quibus fulciri solis poterat) nudaretur, quidum se discessionem ac discordiam dislingerent, partibus & studijs intenti, minus verum quod esset cernebant, aut curaret: sæpeque quo suam quicquæ factionem in principis gratiam promoueat, placitura magis omnes quā profutura consulenter. Hæc, atque huiusmodi secum reuoluens, multos è purpuratis accersi iubet, nominatim Marchionem Dorsetum, reginæ ex priore marito filium, atque Richardum Hastingsum, virum nobilem, cubicularium suum, qui insignes inter se inimicitias exercuerat: Itē alios vtriusque factionis, qui tum aut in aula fuerunt, atque aliunde cōquiri poterant. Hos vbi Rex adesse vidit, leuatus paululum, & suffultus puluinis, sic, vti fertur, allocutus est: Viri clarissimi, idē cognati mihi, affinesque charissimi, mea quo loco vita sit & vos videtis, & ego sentio: quæ res facit, vt quo minus diu futurum me vobiscum reputo, tanto impior animū sollicitudo subeat, quā nā animorū coniunctione affectos vos relinquā. Enimuerō quales ego vos reliquero, tales liberi mei vos excipiant necesse est: qui si (quod superi prohibeāt) discordantes inuenierint, ipsi nimirum partibus accessuri; nouasque ante lites inter se moturi videantur, quā ad eam prudētiam peruenerint, quā vos compositis rebus vestris reponāt in concordia. Tenebam eorum ætatem conspiciatis, cuius ego præsidium vnicui censeo in vestra concordia situm: siquidem haud satis firma res est, vestra in illos

in illos charitas, si mutuis in vosmetipsis odij feramini. Quod si viri essent, minus fortasse desideraretur fides. At vero pueritia auctoritate regenda est, adolefcentia fulcienda consilij: quas res neque illi aliunde poterunt consequi, nisi vos dederitis: neque vos cedere, si intestinas inter vos similitudines alueritis. Etenim ubi mutuo infensi diuersa sentiunt, & alter alterius consilij odio cōsulentis eludit, ibi necesse est bene cōsulta male cedant: quippe rata esse nisi consensu non possunt. Præterea dum suam quisque factionem studet commendare principi, fiat nimirum uti ad gratiam plura, quam ex vero atque vili suadeantur. Ita prauis adulationibus imbutus adolefcentis animus, tener princeps in vitia fertur, ac regnum secum in perniciem trahit, nisi si quid Deus inspiret melius. Quod si eueniat ut respiciat princeps, atque ad frugem redeat, tū vero hij quorum primæ partes apud eum fuerant, longissimè ab fauore excident. Ita gratia malè parta cito perit. Quæ vero bonis artibus acquisita est, ea demum stabilis, firmaque perdurat. Diu iam inter vos magna odia exarsere, haud magnis sepe de causis. Rem enim plerūque, non male factam, aut male narrantis deprauat oratio, aut per se exiguum durius interpretando audientis affectus exaggerat. Vnum hoc scio, haud quaquam pares vobis irarum causas & amoris esse: nam quod homines sumus, quod in Christi verba iurauimus, qui vnū atque vnicum charitatis symbolum suis militibus dedit, concionatoribus commemoranda prætereo. Quanquam haud scio an cuiusquam verba concionatoris magis vos commouere debeant, quam mea, qui protinus hinc ad ea loca demigro, de quibus illam multa prædicat. At istud tantū à me rogabimini, uti vobiscum reputetis alterā harū factionū partē cognatos mihi, alteram affines esse, vosque ipsos inuicem aut sanguinis vinculo aut affinitatis coniungi: quæ necessitudo iuncta sacramento coniugij, si Christi instituta tantum haberent ponderis, quantum apud Christianos habere deberent, atque vti nam certe habeant non minus momenti ad conciliandos animos, quam ipsa sanguinis ratio contineret. Tantū prohibeant superi, ne id ipsum discordiæ vobis causam præbeat, quod maxime ad concordiam incitare debent. Equidē nescio quo malo fato fiat ut inimicitia nūquā exerceatur infestius quam apud hos, quos potissimum aut natura aut leges debeant ab omni similitudine deterre-re. Adeo execrabilis beluā est superbia, & præcellendū cupiditas: quæ quum semel generosis illustrium virorum pectoribus irreplevit, non antè definit dissidij cuncta turbare, quā ceditibus omnia & sanguine permiscuerit, dū quisque primum summo proximus esse, moxque æquari, postremo præcellere contendit. Qui tam improbus ardor gloriæ hoc in regno proximis his annis quantum suscitauerit in-

cedij, quantum stragis ediderit, vti nam tam facillè Deus obliuisci velit, quam nos reminiscimur. Cuius mala si priuato mihi tam animo præcipere & præcogitare licuisset, quam respicienda postea maiore meo dolore, quam voluptate sum expertus, dispercam, si flexis poplitibus exhibitum honorem tā multis hominum capitibus redemisssem. Sed quādo facta quæ sunt infecta esse nō possunt, quæ ex re ante tā multum damni acceptum nouimus, ea ne porro accidat danda sedulo opera est. Omnia iā parata sunt, & spes est perfere prospera sub liberis meis, cognatis veltreis, si neque illos vita destituat, neque vos concordia: quarum si profusus alterutra sit cārendum, profecto in illis minus iacturæ fuerit. Quibus si quis cōmunis hominum fors attulerit, Angliā tamen facile inueniet reges, illis nulla fortassis parte deterior res. Verum si vos in pueri regno discordia occupet, multi nimirum viri boni atque egregij videntur ante perituri, ut pariter ipsi nec principe interim tuto, & vobis ipsis in primis periculo obnoxij, quam populus intestina semel seditione sceuens in pacem rursus ad concordiam redeat. Vos igitur ratione hac, quā hodie vobiscum postremam mihi videor habiturus, hortor, obtestorque per amorem illum, quem ego semper haecenus erga vos, quē vos vicissim erga me, quem Deus erga nos omnes habuit, ex hoc tempore condonetis, & remissis offensis omnibus vos amore mutuo complectamini: quod ego vos profecto facturos cōfido, si vos oratio vlla aut Dei aut principis, cognationis, patriæ, aut veltre denique ipsorum salutis commoueat. Hæc vbi rex locutus est, haud diutius sustinens sese, in dextero lato recubuit facie ad proceres versā quorum nemo erat qui à lachrymis temperare potuerit. Cæterum verbis eum quantum quisque poterat consolati, tum ad rem quæ placitura sentiebant respondentes, velut isto fœdere in morientis gratiæ regi's manus inter se iunxerunt, quum vti paulo post apparuit animis longe desungerentur Defuncto rege, filius natu maior Londinum, utpote regiam urbem, petere maturat, qui viuo patre, Ludlo vixit in Vallia: nam ea deinceps primogenitis regum, viuis adhuc parentibus propria diuio est, quæ quum ab rege prout sita esset, eo negligentius habita, in morem prope siluestrem, cepta est efferrari improbis hominibus, latrocinijs, ac cæde licenter impuneque grassantibus. Eduardus filius eō cum imperio missus est, ut præsentis auctoritate principis facinorosorum audacia frenaretur. Moderator pueritiz datus est Antonius Vodeuilus, cognomento Riuerus, reginæ frater, vir haud facilediscernæ manu ne an cōsilio præptior. Tum adhibiti in cōsiliū alij, ut quisque puero proximus materno genere fuit. Eam rem ab regina curatam, quæ suæ factionis opes ab teneris statim principis annis firmaret, frustratus tan-

tam eius spem. Richardus prætextum sibi ad eos euertendos, initiumque ad reliquum inceptum suum conficiendum fecit. Nam quorum in illos odium maxime implacatum nouit animosque in se beneuolos, eos partim coram alijs per epistolam ac nuntios exploratæ fidei compellens, admonet re neutiquam ferendâ, principem amisso patre, iuuenem ipsis cognatum in custodiâ & manibus esse agnatorum, ablegatis propemodum ipsis, qui neque minus certa in eum fide, & longe honoratior pars regij generis fuerant, quâ sanguis eius maternus, qui nisi libidini patris visum aliter esset, per quâ erat indignus, qui cum eius atque ipsorum sanguine misceretur: quos nunc non primos apud regem esse, neque illi honorificè, neque sibi tutum, ut quorum permagni referat, haud quaquâ pati emulorum suorum potentiam, gratia & fauoribus adolere apud principem puerum, natura facili, ætatis vicio credulû, nec satis callentem delatorum calumnias. Meminisse vos, inquit, opinor, patrem eius quando annis & rerum usu maturum tamen eius factionis suam impulsuque quouis circûactum, longe profecto magis, quâ aut ex ipsius honore, aut ex usu cuiusquam fuerit, præterquâ illorum qui sua ne bona an mala nostra auidius appetierunt, in incerto est. Itaque, si non quorundam nostrum gratia magis apud regem, quam vlla cognationis ratio valuisse, paulum certe abfuerat, quo minus aliquot nostrum circûuentos insidijs oppressissent, tam hercule facile, quam oppresserunt eum qui regis sanguine haud minus prope aberat. Verum fauentibus superis eo periculo defuncti sumus, sic tamen ut vel minus impedat si principis affectus patimur quocumque, nostris inimicis libebit impelli: quibus haud difficile sit vel ignorantis iustum ad perniciem nostram prætexere, nisi Deus & vestra vigilantia malitiam eorum in ipsos auertat, qua in se non est quod quisquam nostrum negligentius se gerat ob male factam paulo ante concordiam, quâ tamen simulatè inierint, regis potius affectibus sunt obsecuti, quam suis. Neque quinquâ nostrum tam vecordè arbitror, ut multum sibi putet ei cõsidentum, qui ex inimico veteri amicû recet se profiteatur, nisi quis forte existimet vna hora subito coactâ pacè, ac ne toto quidè adhuc mense coalitâ, altius coru pectoribus in se inisse, quâ tot annis alte actam ac radicatâ inuidiâ. His atque huiusmodi verbis, literisque homines ex se ardentes vehemētius incendit, sed præcipue duos, Eduardum Bukyngamiæ ducem, & Richardum Hastryngum, ambos fama atque opibus celebres: sed dum natalibus illustrior, alteri, ex munere quod gerebat, multum autoritatis adcreuerat, siquidè præfecerat cum rex cubiculo suo, quod est apud Anglos perquam honorificum. Hij qui notam sibi mutuo bene vellent, quâ reginæ parentibus pariter cuperent male, hæcenus faciliè cum Richardo conspirarunt, ut suorum inimicorum prætextu maternos

amicos principis amolirentur: ita rebus inter ipsos ad hunc modum compositis, quum illos intellexissent tanta manu regem deducturos, ut nihil in eos auderi tutè queat ab inermibus, sin ipsi contra parent copias, ad manus rem venturam, cuius & semper dubius euentus est, & quâ ab aduersa parte princeps esset, suam, prodicionis nomen ac speciem subituri ingenio eos exartandos statuunt. Itaque curauerunt, ut per viros idoneos reginæ persuaderetur, multum esse periculi in eo consilio, quod depellendi periculi causa inibatur. Nam pacatis rebus, proceribus reductis in concordiam, animisque omnium intentis ad excipiendum regem, ac diademate insigniendum, si amici reginæ cogant multitudinè, iniectiones haud dubie mentibus hijs quibus aliquando simultas cum illis intercesserat, ne non tantummodo regis causa, cui nemo discrimen intenter, inuadendi: sin congregetur, discordia. Atque hoc pacto fore, ut hij vicissim suas cogerent copias, deinde velut vim repellerent, illaturos quorum opes quod illa nosceret, plurimum pollerent: qua ex re totum regnum in armis ac tumultu futurum. Tunc eius danum omne, quod & immensum expectabatur, & magna pars in eos fortasse casura, à quibus illa maxime vellet auerti. Omnes ei vni atque amicis eius acceptum relaturos, utpote quos causarentur priuati odij causa conturbasse rempublicâ, violata per iniuriâ concordia, cuius maritus ipsius moriens author sciendi fuisse. His rationibus adducta regina, sic apud Vodelinum fratrem, filiumque, Richardum Graium egit, qui cum in aula principis primas obtinebat, ut illi repudiato priore consilio, præsidio superederet, regem comitatu modico Lodinû deduceret. Erat in itinere regis Hamptonæ quæ quanquâ in vmbilico prope regni sita, tamen alteri eiusdem nominis oppido, quod obiacet australi freto comparata, Borialis vocatur. Hanc eodem die, quo rex inde digressus est, Glonceltriæ ac Bukyngamiæ duces intrant: ac fortè accidit, ut Vodelinus reginæ frater, quem diximus, ibidem resisteret. Postero mane Stratfordiam iturus ad regem, ubi eam noctem traduxit. Ab Hamptona igitur Vodelinus officiosè Ducibus occurrit, ac summa gratulatione vicissim exceptus: ubi quantum temporis visum est, sermone atque epulis prodixere, dimittitur. Ita delinitus humanitate ducum, ut optima spe plenus, hilaris, atque animi securus iret cubitum. Sed illi qui longe diuersum agitabant animo, quam vultu præ se tulerant, reliquis omnibus secedere iussis, Richardum Rutellissum equitem, & alios qui talibus erant consilijs intimi, retinuerunt, ac discumbentes ad mensam de suis inceptis in adultâ noctem deliberant. Post hanc deliberationem adurgentes, mittunt qui multo tumultu comites suos admoneant, uti parè se se, nempe duces tantum non in equis esse. Hoc nuncio excitatus ipsorum comitatus, præsto

aderat,

aderat, cum Vodelini adhuc ministri sterteret. Ad hæc effecerant, vti omnibus itineribus oppidi oblesis, nemo sineretur exire. Tum paulo ab oppido longius, qua parte Stratfordiam itur, disposuerant equites, qui si quos fortè deprehenderent sefellisse custodiâ, in Hamptonâ rursus repellerent. Prætexerunt causam, quasi duces constituerint, videlicet officium suum approbaturi, ipsi eo die omniū primī salutare principem. At Vodelinus ubi accepit clausos vndique exitus, facultatē vero abeundi neq. suis neque sibi fieri, rem tam atrocē & non temere, & se infcio cœptam, facta eorum præsētia cum proximæ noctis vultu verbisq. conferens, tā magnam paucarū horarū interuentu fieri rerum mutationē magnopere admirabatur. Cæterū quum neque discedere liceret, & continēdo se nihil allequeretur aliud quā vti latebras quæsiuisse videretur (quod cur opus factū esset nullius culpe sibi conscius erat) adire duces statuit, & causas huius consilij conscientia innocentiz suæ fretus sciscitari. Qui vt primum in conspectum venerat, queri illi ultro, atq. accusare eum cœperit, quod discordias inter proceres sereret, animumque regis niteretur ab se alienare, perdereque per insidias moliretur: quas ipsi deprehensas merito sunt in auctorem regēsturi. Mirantem hanc orationem, ac sese purgare conantem, quā ratione causaque deficerentur, ad vim conuersi comprehendunt, atque adseruandū adhibitis custodibus relinquunt. Mox cōsensus equis Stratfordiam contendunt, ac regem reperiunt parantē iā tū discedere, ideo vti fertur vt oppidū vniuersis angustū, liberū illis relinquere. Dimissis igitur equis, præcūtelōga stipiatorū serie, ubi ad regē propius vētū est, scindēte se in partes comitatus, per medios ordines perrexerunt, ac se dimittentes in genua principē reuerenter salutauerunt. Quos ille contrā porrecta manu de terra leuatos amabiliter complexus est, nihil etiam mali aut resciscens aut suspicās, quū illi nihil cūctati, aut eius reueriti præsētia, Richardo Graio fratre eius veterino mouere litē occipiant, calumniantes illū ac Germanum eius Marchionem cū auunculo Vodelino coniurasse aduersus suum sanguinem, decreuisseque circumuentis atque sublati fraude nobilibus, regis pariter ac regni sibi procuratōnē arrogare. Atq. eā ob rem protinus ab defuncto rege Marchionem in arcem Londinensem irrupsisse, atque expilato regis ærario stipendium in milites elargitum, quos in classē ad confirmandas illius factionis opes cōgisset. Ita rem quā gnari erant cōmuni consilio decretā, regisq. plurimū rei que publicæ retulisse vt fieret, illi per calumniā inuerterant, ne nihil esset quod diceret. At princeps Graium parantē respondere præueniēs: Quid fecerit, inquit, Marchio, quanquam nihil mali spero, tū quoniam nobiscū non fuit, certo non possum scire. Verum quod ad fra-

trem attinet, Graium atque auunculum Vodelinum, innocentes hercle illos faciliē præstare possum, vt qui non vsquā à nostro latere iā diu sunt digressi. Non dubium est eos, inquit Gloncelstræ dux tam sceleratum propositum optime princeps, sedulo te celasse, nec plura locutus manus iniecit in Graium, ac Thomam Vanghanum equitem, reginæ cognatū. Graius vt erat & animo generoso, & non impropero corpore, commotus præsente periculo, manū capulo admoovit. Tū increpitus à quodā admonente serum esse hunc conatū, concidēs animo manum retulit, & se capendum dedit. Ergo regem retroagūt Hamptonā, ubi de integro consulant. Ibi quos volunt ē ministris regis exauكتورant, substituuntque quos ipsis magis quam illi lubebat. Quibus rebus grauiter offensus quom prohibere nō posset, quod solum potuit, fleuit. In prandio Gloncelstræ dux ē suis ferculis vnum Vodelino misit, iussu dapifero, vt vti solaretur eum, iuberetque ducis nomine vt bono esset animo, neu dubitaret huius tumultus facilem exitum fore. Ille gratijs actis orat ministrum idem ferculum ad nepotē ferret Graiū, eumq. tali nuntio recrearet, quem vt fortunæ aduersæ insuetum eoq. paulo iniquius ferentem, magis egere consolationis arbitrabatur. Sibi vero sæpius vtrāque experto, aduersam minus nouam videri. Cæterum Gloncelstræ dux post tam officiosam cōsolationē, captiuos omnes, alium aliō ablegauit in carcerem, atq. inde haud multo post in quoddam oppidum, quod Pons fractus appellatur, ipsius iussu adductū capite plectebantur. Sed nocte quæ eū diē sequebatur, quo hæc Stratfordiz gesta sunt, trepidus ad reginam nuntius venit ad occidentale cœnobium, tristitia omnia atque atrocita denuncians, captū à patruo principem, retroq. vi abductum Vodelinū, reginæ fratrem, ac Richardum Graiū, tum alios amicos eius comprehensos atq. ablegatos, incertum quō tractandos incertū quomodo. Mutatā rerū summā, euersā concidisse omnia: proinde occupandum ipsi tempus, ac sibi reliquisque suis fortunis, dum liceret, consulendum, ne properē accurrentes aduersarii reliquias interciperent. Hoc nuncio exanimata regina, calamitatē tā insignē, tantā, tam insperatā filiorum, amicorū, ac suā ipsius ingemiscens, ad hæc damna ac detestans consilium suum, quæ principis dimittendū præsidium suaserat, pauida ac trepida ē palatio suo se in cœnobium proripit: erat enim asyllum illud edibus palatinis contiguum. Ibi se ac minorem filium, & filias quatuor in abbatis domū cū familia sua coniicit. Missus est eadē nocte minister ab Hastingo cubiculario ad Eboracensem Archiepiscopū, qui & ipse haud longe ab occidentali cœnobio habitabat, qui ministris episcopi narrauit sibi à domino mandatum, ne quieti præsulis parceret, tanti esse momenti quod afferebat. Illi magnitudinem ne-

gotij ex festinatione aestimantes, soporem domini haud cunctanter interrumpunt. Is intro-
misso ad puluinar nuncio, quò auersum retro
principè, & captiuos eius cognatos accepisset,
immani tantæ rei atrocitate percussus obsti-
puit. Tù nuncius: iubet te, inquit, dominus
meus reuerende pater, animo bono esse, acti-
bi pollicetur salua fore omnia. Abij, inquit ille,
ac renuntia, quamuis benefutura sint, nunquã
tamen tã bona fore quam fuerunt. Tum eo
dimisso protinus excitat familiã, & stipatus
suis, appenso ad collũ sigillo (erat enim Can-
cellarius) recta contendit ad reginã, ibi plena
repperit cõsternationis, luctus, pauoris, ac tu-
multus, omnia trepidari, festinari, conuehi in
asylum è palatio, scrinia, sarcinas: Ociosum
nemine, imponentes alios, alios deponentes
onera, alios depositis quæ pertulerant noua
petere: Effringere alios medium parietem, qui
solus ab asylo palatium dirimebat, vt viã cõ-
pendium fieret: nec deerant (vt accidere fere
in tali tumultu solet) qui alio quẽdã quã quò
destinabantur, efferrent. Reginam videt hu-
mi sedentem, solam, tristem, atque attonitã,
complicatis digitis suam, suorumquẽ fortunã
complorantem. Solatur eam episcopus, hor-
tatur ne præsentiis rebus deiciat animum
desperatione meliorum, sibi factam spem rem
haud perinde atrociter cessuram, ac ipsi singe-
ret malignus rerum interpres timor. Addit
quo magis eam confirmaret authorẽ esse spei
sux nũtio ad se misso cubiculariũ. Ach pereat,
inquit illa, Is enim princeps est eorum, qui
odio implacabili in sanguinis mei perniciem
incumbit. Tum ille: Regina inquit, erige ani-
mum, In hanc rem fidem hic tibi astringo meã
quo die aliũ quenquã illi in regem creauerint,
quã filiũ illũ tuũ quẽ habẽ secũ, nos postredie
istum alterũ quẽ hic tecũ habes, hoc ipso in lo-
co diademate insigniem. Quod quo minus du-
bites, in hoc sigillũ, quod meã fidei princeps
illustrissimus credidit, maritus tuus, tibi iã in
manus trado, & simul hæc dicens, sigillũ regi-
næ tradidit, & priusquã illuxit, abiit domum,
quum iam è fenestra despiciens, vnde illi pro-
spectus erat in Thamesim, persultari totũ flu-
uium cymbis videt, asylum videlicet obsiden-
te ducis Glocestriæ satellitio, ne quis eo per
aquam transfugeret, aut inexcusos præterue-
heretur. Iã continuo res dispargi, toti populo
in ore esse, stupere omnes, ira, metu, ac merore
cõpleri, cõglobari alijs alibi in armis, turmatim
volitare diuersi, atq; inuicẽ minitantes, prout
quosq; partiũ studiũ aut periculi formido co-
pularerat. Ad hæc vt odio quisque aut fauore
ferebatur, ita eleuare alij verbis inuidiã facti,
alijs aggrauare oratione nitebatur. Tù ne quid
Londinum detrimenti caperet, excubari à ci-
uib; ceptum, quum & proceres iam quicun-
que aut in vrbe erant, aut non longe aberant,
diuersè de his rumoribus ac tumultu multa
diuinabant. Sed Eboracensis episcopus ve-

ritus ne leuis ac præcipitis consilij videretur
iniussu regis sigillum tradidisse reginæ, prius-
quam in consilium iret, quo factum tegeret,
sigillum ab ea receperat. Ibi factum illud
ducum plerisque incessantibus, atque odiose
interpretantibus, tanquam priuatę similitates
structis in principem insidijs prætexerentur,
Hastynus contra (quem nesciebatur huius
facti conscium esse) suam fidem, quam per-
spectissimam habuerunt omnes, pro ducibus
interponere, nihil aduersus regem cogitatum,
positos ab hijs in custodiam eos, à quibus sua
salus impetita credebatur, rectè an secus ve-
strum erit iudiciũ inquit, quorum eximiani re-
seruant eos hi qui nihil merentes, se tamen
lascos ab illis esse conqueruntur. Cæterũ eã li-
tẽ vos aut iudicabitis vestro arbitrato, aut cõ-
ponetis, tãtũ ne quid re incognita statuatis, &
priuatas cõtrouersias in publicã seditionẽ atq;
intestina bella vertentes, eo rem deducatis vt
irritatis animis, interturbata coronatione prin-
cipis, quem huc eadẽ causã comitantur, com-
poni res & redintegrari nõ possit, in quo cer-
tamine si cætera paria essent, tamen ius & au-
thoritas maior in illis castris sit necesse est, in
quibus princeps erit. Hęc oratio ob cognitam
verĩ fidẽ magnã habuit vim ad cõmouendum
sed multo maxime tumultuantes animos cõ-
preslit imminens aduentus regis, quẽ comi-
tatu magnifico duces admodũ reuerenter ha-
bitũ Londinũ versus producebant. Cæterum
quacuncq; ibant, rumorem diffeminandũ cura-
uerũt, molitos qui in vinculis erant, primũ ip-
sos deinde alios è proceribus per vim oppri-
mere, atq; ita sibi viã frustare, quã regẽ pa-
riter & regnũ sibi subijcerent. Cuius commetĩ
quo fides plebi fieret, aurigę, atq; alij ducũ mi-
nistri, qui cum præsidio impedita seque-
bantur, ostentabant vndique captam supel-
lectilem, dolia quædam armorum plena, quæ
ipsis, quũ trãsferretur aula principis, necesse
fuit aut auferre, secũ aut abijcere. Quod quã-
quã satis scirent, tamen per malitiã dissimulã-
tes, quũ ea passim tanquã manifestarij crimi-
nis argumentum ostentarent, inclamauerũt:
En arma ipsa, quæ proditores isti in dolia clã
abdiderant, vt duces atq; omnes nobiles per
insidias obruncarent. Hoc commetum, tamẽ-
si prudentibus rem suspēctiorẽ reddidit, faci-
lẽ cõiectantibus eos qui tale facinus animo
destinassent, corporibus potius arma fuisse ge-
sturos quã vincitã atq; impedita congesturos
in dolia, simplici tamẽ ac rudi populo mirum
quã satisfecerit, adeo cõspectis armis, velut cer-
ta atq; explorata proditione salus vndiq; du-
cibus, suspēndiũ captiuũ acclamatur est. Quum
rex aduētare propius nunciaretur, senatus vr-
bis cum magno ciuium numero progressi obu-
iam quatuor ab vrbe millibus occurrerunt.
Ita princeps honorificẽ exceptus, procerum
ac ciuium celebri pompa ciuitatem est inue-
ñtus, quarto die Maij, Anno regni sui primo,
eodẽq;

eodemque ultimo. Sed hæc honoris magnifica
 specie, vultuque in obseruantiam principis co-
 positio Clocestræ dux est summa inuidia ac sus-
 pitione, quibus paulo ante laborabat, in tantâ
 subitâ charitatem omnium, tantâque integritatis
 opinionem venit, ut vnus omnium protector
 regis, regniue eius, consensu procerum renun-
 ciaretur. Itaque sine id infamia factum, siue fa-
 to, agnus certe consulto in lupi fidem credi-
 tus est. Mox Eboracensis episcopus acriter in-
 crepitus quod sigillâ reginæ tradiderat, admi-
 nistratione priuatus est. Eo munere inautora-
 tus est Rufellus, episcopus Lincolnensis, vir
 & visu rerum, & vitæ probitate singulari, tum in
 literis haud dubie sua tempestate primarius.
 Igitur vbi protector effectus est, quanquâ sin-
 guli ei dies annu longiores videretur, qui mo-
 ra impatientem cupiditatē eius moraretur,
 audimque quam primū reipsa vsurpandi regi-
 nis, quod animo iam ante inuaserat, tū haud te-
 mere quicquā censuit antē tentandū, quam re-
 liquā prædæ partē in nassam pellexerat: haud
 ignarus fore, ut si alterū fratrem priuaret imperio,
 in alterum protinus euehendū vniuer-
 sorū studia incuberent, siue permaneret in
 asylo, siue, quod multo metuebat, magis extra
 Britanniam aliquō transmitteretur. Ergo in
 proximo conuentu procerū grauiter inculat
 reginā, odiose ab ea factū, quæ vnicū & cha-
 rissimū à principe fratrem distineret, tanquā
 vtrique inuideat dulcia illa mutæ consuetudi-
 nis oblectamēta: in illū vel magis impia, cui
 vix potissimū curam præferret: quippe quē li-
 bertati subductū, ab luce ac splendore cla-
 rissimæ fortunæ suæ detractū in asylum, mi-
 sere velut in tenebras & squalorē abstrudat.
 Nec horū quicquā alia causa patrati, quā vti
 nobilibus qui regi à consilio sunt acris apud po-
 pulum concitaretur inuidia. Adeo ei odio esse
 eos, ut vel cum liberorum dispendio suorum,
 quod de Medæa ferunt fabulæ, vlcisci quos
 odit ardeat. Alioquin enim quorsum in asylo
 puerū, inquit, nisi quod videri vult populo
 vos aut parum fideliter, aut non satis sapien-
 ter prospexisse principi, si periculum sit eius
 mihi fratrem credere, cuius ipsum corpus mi-
 hi vos alendum tuendumque credidistis? Cu-
 ius incolunitas haud mihi certe fulciri satis vl-
 la victus cura videtur, nisi illi quoque vo-
 luptas accesserit: quæ mirum in modū pueri-
 les spiritus reñcit vegetatque, nec eā potest mol-
 lis puerorum ætas ab senibus capere. Blandus
 adhiberi collusor debet, qui neque annos eius
 superet, neque multum ætate illi sit inferior, tū
 qui ad eius nobilitatem accedat proximè. Ita
 simul ætatis habebitur, simul maiestatis ratio.
 Quis igitur omnibus partibus accommoda-
 tor quæ germanus frater, quem nūc deterior
 nouerca mater abstinet? Si quis hæc leuicula
 sentiat, quod ego certe nemini visum iri puto,
 cui salus principis curæ fuerit, is sic habeto,
 maximas interdum machinas consistere, nisi

minorum adminiculo nō posse. Ad hæc quā-
 istud nobis regni huius proceribus inhonestū,
 quā ipsi regi inuidiosum omnium per ora,
 non in hoc regno tantū, sed apud exterar etiā
 gentes lactari (ut cito peruolat malus rumor)
 fratrem eius eo necessitatis adactū, ut florētibus
 illius rebus ipse in asylo delitescat. Neque enim
 temerē quicquam credetur in antrum sese ab-
 dere, cui citra periculum liceat in luce ac liber-
 tate viuere. Hæc persuasione vbi semel animis
 infunderit, haud facile euellas postea, manifeste
 in malum crescet denique quam deuinare fa-
 cile quisquā possit. Huic igitur pesti quo pro-
 pere eatur obuiā virū aliquē ætate graue, atque
 autoritate pollentem mittendū ad matrem
 censeo, eumque cui & regis honor & ordinis hu-
 ius fama curæ sit, tum cui apud eā sit & amo-
 ris nō nihil & fidei. Quibus oībus de causis ne-
 mo circumspectanti mihi magis occurrit ido-
 neus quam reuerendissimus iste pater (aderat,
 enim) Cardinalis, qui solus mihi sua prudentia
 videtur rem confecturus, modo ne laborē re-
 cuset. non recusaturum autem spero vel regis
 causa vel nostra, vel ipsius ducis nepotis mei
 secundū principem ipsum charissimi: Quibus
 omnibus si id quod spero reginæ recta persua-
 serit, non facile dictū fuerit quantum adimet
 molestiæ. Cæterū ea si incepto prauo, mulie-
 bri pertinacia sic insisterit, ut ab libidine ani-
 mi ad verum secti nulla tanti patris neque au-
 thoritate neque consilio neque fide possit, ego
 certè author fueri ex edito regio & cœnobio
 eximendi eius, ducendique in felicissimum regis
 contubernium apud quem adeo honorificè
 excipietur, ut omnes intelligat eā cū filium in
 asylo clauderet, vel malitiam à consilio, vel
 stultitiam habuisse. Hæc mea est hæc de re sen-
 tentia, nisi vestrum quisquam contrā sentiat.
 Neque enim vnquam vsque adeo mea mihi ratio
 blandietur, ut non paratus sim cuius ve-
 strum rectiora cōsuleri parere. Huic oratio-
 ni nobiles ferè quotquot aderant suffragabā-
 tur. Cardinalis, atque episcopi reliqui, cæ-
 tera assensu, tantum inuita matre nihil auden-
 dum censebant, neque vim adhibendum si for-
 tē verbis minus obtemperaret. Rem enim vi-
 deri superis, hominibusque inuisam, tantæ ve-
 tutatis asylum tā religiosum temerari, quod
 reges ac pontifices tam boni instituerant, tam
 multi ratum sanctūque habuerant: atque ei
 loco inferri contumeliam, quem locū Petrus
 ipse, princeps Apostolorum, magno supero-
 rū choro comitatus, olim tā peculiariter Deo,
 sibi que dedicauerat, ut per tot retro secula
 neque rex tam audax fuerit quisquam, qui non
 sit veritus violare neque tam religiosus epis-
 copus, qui sit ausus consecrare. Nullo ergo pa-
 cto me autore, Cardinalis inquit, sancti loci
 imminuetur immunitas, qui tam multis miserè
 alioqui peritaris tā sæpe fuit præsidio. Sed neque
 necesse erit spero, verum quantumuis etiam ne-
 cesse fuerit, non faciendum censeo. Eundem
 spes

spes est reginam audientem rationi fore, quod si minus succedat è sententia, ipse tamen sedulo conabor, vt facillè omnes intelligât nò meâ industriâ defuisse negotio, sed maternâ indulgentiam, ac muliebrè potius metum obstitisse. Muliebrè metû, inquit dux Bukyngamiz, imò perniciaciâ mulieris inuictâ. Nam hoc ego vel quouis pignore ausim certare, nihil illam proflus vel filio timere vel sibi. Quis enim bellû sibiumat cû femina? Quod si mares quoque sanguinis eius aliquot fœminæ essent, melius profecto sese res haberent. Quanquâ nec illis quidè reginæ cognatio fraudi est, sed ipsorum complicitus ad seditionem animus. Cæterû vt maximè nobis ipsâ, cognatioq; eius, inuisa foret, non posset tamen charus non esse frater principis, nempe cui nos ipsi cognati sumus, cuius verè conferuandi si tanto studio, quanto nobis incommodandi cupiditate duceretur, non minus libenter illû ex illis latebris educere, quâ nunc abdere ac vincere studeret. Nam si quid sciret, haud quaquâ sibi plus tribueret quâ quibuscûq; nostrû, de quorum fide non dubitat. Sed vere persuasum habet filij sui salutè non minus nobis curæ esse, quâ sibi: cui quo magis bene volumus, eo minus esse apud illâ ferre debemus, si illi penitus constitutû fuerit in asylo continere, contraque nemini nò placere arbitror principis curationem parenti committi, modo inducat animû ibi viuere, vbi versari neutri sit indecorum. Quamobrem si in reddendo filio eorum consilia aspernetur sequi, quorum neque ambigua prudentia est, neque incerta fides, quis non intelligat facillè eâ hucusq; progressam odio nostri magis quâ metû sui? Quod si adeo meticulosa sit, vt ex animo metuat quod nusquâ est? Quis enim prohibere queat, quo minus vel vmbra horreat suâ? Certe quo ea magis filiu nobis timet credere, eo nobis contra iustius timendû est puerû illi relinquere. Etenim si tam vanos metus concipiat animo, vt filio periculû esse fingat, profecto vt est metuentium sollicitus animus ne asylo quidè satis fidet. Nâ si id cogitet, adeo immanis quæpiam animi esse, vt puero innocenti nocere studeat, aut tanta feritate, vt neque huic superû timor, neque hominû pudor à flagitio reuocet, facile è asyli nomen leue ac vanû esse videbitur. Itaque falsa suspitione periculi subigetur animus, munimentû aliquod firmius extra regnû querere. Quin nunc quoque, quanquam nihil tale metuêrem haud dubito tamen hoc ipsum tam illam animo agitare, vt faciat, quàm nos contra ne faciat. Quæ si tam improbum facinus muliebrî temeritate patrauerit (patrabit enim facile oscitantibus nobis) omnes vbi que mortales prædicabunt, dignos scilicet nos qui principi à consilio simus, cuius germanû fratrè per vecordiâ sub oculis nostris perire patiamur. Ego igitur illustrissimû ducem, dum licet, vel inuita matre, consilio eximendum potius, quàm tantisper ibi relinquē-

dum quoad eum mulieris mala mens prætextu metus emittat in periculum, nec asyli tamè immunitatem villo pacto violari velim. Quæ quoniam vires ab vetustate ceperit, non ego is sum qui suadeam infringendam. Contraque si integra res esset, non suaserim instituendam. Neque tamen inficior benefactum ac misericorditer, vt quos naufragium, aut male expuncta nomina, aliâque quæpiam fortunæ vis aduersa fecit inopes, his aliquis aperitur portus, qui corpora saltem integra præstet à creditorû fauoribus. Ad hæc si regni titulus, quod non semel accidit, in questionem veniat dum armis de iure decernitur, atque alteri alteros habent proditorum loco, non displicet aliquè locum esse ad què vtrique confugiat, vbi dubijs aut afflictis rebus, pendente adhuc victoria, sint in tuto. Cæterû furibus ac latronibus, quibus ea loca plena sunt, quique semel eiusmodi flagitijs imbuti nunquam resipiscunt postea, facinus est profecto asyllum vllum præsidio esse, multo estque magis homicidiis, quos ab aris ipsis auelli, mactariq; iussit Deus, maximè si ad crimen accesserit. At nisi consulto peccatum sit, nec opus quidem apud nos asylo est. Nam si quem in alterius necè aut necessitas armauit aut impulsit casus, eius delicti aut veniam lex, aut princeps gratiam facit. Numeret aliquis nunc quam raros in asylo comperiat, quos illic favorabilis aliqua necessitudo compulsi: contra quanta illic affluit turba perditorum, quos alea, luxus, ac libido exhaurerit. Præterea latronum sicariorû, sectorum homicidarû atque immanium proditorum, quam tetra atque horrenda colluies in asyllum, velut in pestilentissimam sentinam cõfluxerit: idque potissimû in duo, è quibus alterum est vrbi propinquum, alterum in ipsis vrbus visceribus collocatum. Ausim profecto confirmare, quisquis asylorum commoda comparat cû incõmodis, eû pronûciaturû potius, quâ tot incõmoda perpetiêda sint, multo fore cõmodius ipsis etiâ cõmodis caruisse. Atque hoc affirmo sic habere se, vt nò accedât alia, in quibus ad perniciè bonorû hoies flagitiosissimi indies magis ac magis abutûtur asylorû licetiâ. Nâ nunc iuuentus improba non alia causa liberior, quam horum fiducia locorum, profundit, perdit, abligitur: quin ditiores aliquot eo prouolant cû tenuiorû bonis. Ibi edificant, epulantur, oblectât sese, creditoribus interim impunè illudentes. Illæ vxores fugiunt cum suppellectili maritorû duritiam eorum libidini suæ prætexêtes. Illuc fures conuehant quæ furto sustulere: ibique inde viuunt ac triumphant. Ibi noua latrocinia machinantur: inde quauis nocte prorupit, furantur, occidunt, & commissio facinore reuertuntur, tanquam loci reuerentia non tueretur modo eorum vitam ad penitentiam ante actorum scelorum, sed nona quoque, designandi licentiam indulgeret. Quanquam, si viri prudentes adniteretur, bona pars huius mali facile

facile tolli posset: Idq̃, cū bona diui Petri gratia Reliquum quū nescio quis pōtēfex ac princeps misericordes magis quā prudentes instituerunt, & ceteri deinceps religioso metu pertulere, nos feramus censeo quatenus feret ratio, quā nō eo vsq̃, suffragatur asylo, vt nos prohibeat illustrissimū inde ducem ipsius bono locū habet: ego certē hunc asyloꝝ verum ac natiū vsum esse semper sum arbitrat, vt eorū corpora tuerentur, quos alioqui maneret malum tum magnū, tū in primis meritum. Nam vt declinetur immeritū, non est cur implores peculiare cuiusq̃, loci priuilegium. Etenim ne cuiquā vsq̃a inferatur iniuria, eā immunitatem leges, mores, natura cuiq̃, loco ex equo tribuit: nisi quis aliquē nouit locum, in quo maleficia fas est perpetrare. At vbi ab ipsa lege periculum est, ibi verō præsidium à priuilegio petendum est: indeq̃, ego malum natum altumq̃, asyloꝝ vsum putem. A qua necessitate illustrissimus iste dux abest procul. Cuius fidem erga principem sanguinis necessitudo probat, cuius erga reliquos omnes innocentia tenera declarat infantia, ne quis illi opus asylo putet, in quod ascribi nec potest quidē. Neq̃, enim ad asylū sic, quē ad modū ad baptisma, cōfugitur, vt susceptoꝝ cōpatrūq̃, vicaria voce beneficiū impetretur, sed cuius bono datur, ipse supplex flagitet, ac precetur oportet. Idq̃, adeo merito cū cōpetit nemini, pręterquā ei cuius mens facinoris cōscia indigū egentēq̃, talis auxilij facit: Quā ergo voluntatē habet ille puerulus, qua sibi inutile munimentum ab asylo postulet, qui si eo prouehetur atq̃, ut vsū eius loci posset intelligere, profecto non parū irasceret ijs, qui illi manēdum ei suaderēt. Vnde nunc eximere nō repugnāt vsq̃, adeo nihil mihi videtur formidandum, vt in eos quoque quibus verē asyli ope opus est, aliquāto tamē magis audēdū quā solemus censēa. Nā si quis eō subducatur se cū alienis bonis, quid nī regi liceret à fugitiuo ablata domino reddere, siue villo priuilegij pręiudicio? Ea verba ferē quē ē clero aderant, siue assentabantur duci, siue ita vere sentiebāt, cōfirmāuē. Sic diuino iure cautū, vt iuberatōꝝ bona in asylū cōfluentiū dispartiantur creditoribus, relicta tantū libertate corporis, quorū la bore victū querit. Credo vos, inquit ille, verū dicere. Quod si mulier eo transfugiat perterrita mariti, sed tanquā perterrita, mihi certe videtur inoffenso diuo Petro maritus ē medio Petri tēplo coniūgē iniecta manu protrahitur. Alioqui si nemo inde deduci potest, qui se dixerit ibi manere velle, certe puer quispiam qui à pręceptoꝝ fugientē ibi relinquendus est. Quod exēplū quanquā leue vt est videri possit, tamen hęc nostra causa est aliquanto leuior. Nā illic quanquā puerilis metus est, est tamen aliquis: at hic omnino nullus est. Et profecto antehac sepe viros asyli immunitate vsos

audiui, sed pueros nunc primū audio. Quamobrem vt aliquando finia, quisquis id facinorosa admiserit, vt opus ei asyli ope sit, is ibi maneto. Sed hic illustrissimus dux ibi dimittendus nō est qui neq̃, ætatem habet, qua possit istud petere, neq̃, malitiam, propter quā possit promereri: cuius neque vita, neq̃, libertas venire in discrimen villo iure potest. Per iniuriam vero prope minus potest, fratre rerū summa potēti: ipse opibus potens, amicis etiam potētiore, quippe patruo clarissimo, nobisq̃, omnibus in salutē atq̃, incolumitatē eius incūbētibus. Postremo qui ex asylo quēpiā ipsius bono cōmodo quē protraxerit, etiam si vim fecerint, hos ego tamen asylo vim fecisse pernego. Huic duci orationi cum laici quotquot aderant, tū verō clericorū pleriq̃, nihil etiam mali suspicantes asfensere, eoq̃, discessum deniq̃, vt in redderetur vltro, vi deducendus ex asylo videretur. Cæterū verbis ante visum est quā vi experiēdum. Cardinalis ergo ē cōsilio in asylū rectā contendit, vnaq̃, aliquot ē nobilibus, siue dignitatis eius viri habita ratio est, siue protector huc respexit, vt ex tot præsētia procerum regina colligeret nō ex vnus esse hominis sententia quod tum agebatur, siue ne ausus quidē est tā tā rē vni credere. Quanquam suspicantur aliqui, si regina, quod expectabatur, filiū obstinate pernegare pergeret, mandatū seorsim fuisse quibuscūq̃ ē comitibus illicet vt inuitā per vim eriperent, neu tēpus alio amandandi darent. Cuius rei cōsiliū post eū sermonē habitū agitata videbatur, modo ad id suppeteret spatium: igitur vbi mutuo in cōspectum venēre, Cardinalis exponit rem atrocem videri nobilibus, vnicūq̃ regis fratrem ab eo sciētum, ab illa velut in carcere adseruari: quo ex facto vt nihil super ipsoꝝ infamiam queratur, consequi tamen & cōsiliari apud exterās omnes gentes inuidiam, ipsi nimirum principi, cuius germanus vnicus narretur in asylo delitescere, ne patria quidē interim exēpta calumniæ, tanquam populum tam immanē gignat, missum, vt pro se ad eam ab rege, proceribusq̃, missum, vt pro sua in eā fide atq̃, amore rectā & salutaria cōsuleret. Eius generis in primis esse, vt ducem emissum ex illis latebrarum angustijs angustissimæ principis aule, iucundissimo fratris cōubernio redderet: Id si ita fecisset, & regni rebus publicē, & amicorum cōmuniter, & priuatim suis recte cōsulturā. Sed regi in primis atq̃, etiam duci perquam rem gratā facturā, quibus maxime commodum sit iucunde simul viuere. Ad hęc regina: Haud equidē negarim inquit, honorandē pater, optandam filio huic meo conditionem esse quam affers, vt videlicet perpetuo cum rege versetur, & cōiuuat fratri: cæterum contra quoq̃, rem ego neutri parum in cōmodam censuerim, si ambos aliquot adhuc annos tueretur, atq̃, educaret mater, estimata vtriusvis ætata, sed huius præ-

ferunt minoris, cui præter infantie teneros annos (quæ & ipsa curæ non oscitantis indiget) febris etiã neutiquã levis accessit, cum qua diu confictatus, adeo nuper potius remissius egrotare cœpit quã reualuit, ut ego nemini mortaliũ omnium eũ audeã præterquã mihi vni credere. Quandoquidẽ & rerũ medicarum periti aiũt, quod vel tacentibus illis quotidiana probant pericula, neminẽ in morbum nisi duplicato periculo recidere. Opinor quod priore conflictu fatigata natura minus recentes vires ad secundos congressus adfert, neque diffido tamẽ inueniri posse qui sint ad salutẽ eius partes suas diligenter obituri. Sed neminẽ vsquam esse reor, cui aut penitus exploratum sit quid eius natura ferat postuletq̃, quã ego, quẽ cũ eo frequens & assidua semper vixi: neque qui vel minus remisẽ, vel magis indulgẽter puerũ sit curaturus, quã mater. Ad hæc Cardinalis: Nemo, inquit, ibit inficias regina clarissima neminẽ vsquam esse, qui viuã te sit accommodatior tuorũ vitẽ liberorum isthac præsertim ætatuã moderandã, neque procerũ quisquam est omnium, qui non ambos optet in tuis manibus oculisq̃, potissimũ enutriti, modo tu adduci posses eo in loco viuere, qui & illorũ multitudinẽ maximẽ cõueniat & minimẽ alienus sit à dignitate tua. Sin tibi ipsi persuaseris in hoc asylo delitescẽdũ, cõmuni omnium sententiã indicatũ est, longẽ magis ex vsu esse ducis cũ rege liberũ in dignitate ac splẽdore viuere, virtusque bono ac cõmodo, quã eũ illius damno, huius inuidia, certe vtriusque dolore miseram tecum vitam in latebris & squalore ducere. Neque enim vsque adeo necesse est puerum zẽdũcari à matre, ut non interdũ incidat occasio, quã alibi eum ali præsset. Nam & quum olim charissimus filius tuus tunc designatus rex profecturus esset in Valliam, sui, patriæque commodi causã, procul abs te victurus memini eam rem pro egregia prudentiã tuã te quoque ipsã approbantẽ fieri. Non admodum approbante, inquit illa, neque tamen hæc causã simile quicquam habet cum illa, cum & alter tunc esset incolumis, & alter nunc infirma valetudine. Quo in statu cum sit cur tam auide conetur eum protector ad se trahere, neque eo equidẽ satis demirari. In quo si puer (absit omen verbo) citra vllam eius culpam periret fato, facile tamen posset in suspitionẽ fraudis venire. Iam quod rem neque per se inhonestã, etiã si abesset necessitas, & nunc tam necessariã ut veniam facile mereretur, etiã si paulũ ab honestate desisteret, ille quod cuique proclive est orationis deprauat atrocitate, dum piam hanc meam pro filio sollicitudinẽ tristibus verbis inuadit, metumque meum interpretatur malitiã: neque mihi natoq̃ salutẽ, sed sibi & proceribus inuidiã queri. Hęc ego certe non admodũ iniue fero. Vtinam non maioribus erumnis distringerer, quam vt vacaret verbis commoueri: Neque tamen

fatis video, quomodo ipse secũ cõstet: nã qui incolumbia mihi simulat esse omnia, idem egrẽ me retinere sustinet vel filium, & qui vbiuitutam me esse fingit, is ne ibi quidem finit, vbi & latronibus tutum est quiescere. Nam quid iniqui habet, me si modo libera sum, vbi mihi licet, viuere: aut cur inuidiosum fuerit puerulum manere cum matre? Nam quod istud minus honorabile futurum contendit tum sibi, tum proceribus omnibus, tum ipsi denique principi: ego certe contra censeo, nemini esse non honorificum ibi ducem relinquere, potissimũ vbi sit credibile habitũ iri exactissimã salutis suæ rationem, quam hoc habendam loco me hic manẽtẽ nemo opinor dubitat: è quo non est consiliũ adhuc exire, neque in discrimen post reliquos cõsanguineos meos conijcere: qui vtinam hic mecum essent in tuto potius, quã ipsa cũ illis foris in vitẽ versarẽ periculo. Sub hæc verba: Ergo, inquit quidam ex nobilibus, qui comes eõ venerat Cardinalis, nostin aliquid regina, cur eorum cuiquam debeat imminere periculũ? non cur debeat, inquit illa, ut ne cur in carcerem quidẽ tradi, in quẽ trudentur tamen. Quamobrem non est quod mirẽr, si metuum ne qui immerentes in vincula conicerentur, ijdem ad innocentium perniciẽ sint incubituri. Tũ Cardinalis nutu linguacẽ illũ admonens ut cõticefceret, ac eain re ne pergeret vltierus, mox reginã super amicorũ casu solabatur, nempe excussa & cognita causã nihil fore discriminis, de seipsã vero vanissimũ esse quod metuatur quippe cui neque mali impendat quicquam, neque intentari queat. At istud qui cõfidam, inquit? Num innocentie cõscientiã? quasi verò illi nocentes sint. An quod illorum inimicis sim fortassẽ minus inuisa quibus illi vel maximẽ propter me inuisi sunt? An securam præstet sanguinis hæc necessitudo cum principe? Sed quoto cognationis gradu absint illi, quibus iam vides quã nihil prodest cognatio, quæ ne exitialiter obest id mihi vel in votis est. Quamobrem & ipsa me inter hæc septa continere statui, nec filium hinc emittere, donec spes aliqua affulset meliorũ. Nam illũ quo magis impense quosdam hoc agere video, vt tam leuium rerum prætextu in sua potestate habeat, eo nimirum ipsã vehementius quoque horreo à me amittere. At contra, inquit ille, quo tu regina magis pertimescis à micis eũ tam propinquis credere, eo vicissim alijs magis metuunt apud te relinquere, ne muliebris ite frustra cõceptus timor in mentẽ tibi subijciat, ut aliquo eũ ableges lógus. Sunt qui negant etiã fratrẽ ius esse tibi à rege distindẽ, eũ nihil ad asyli rationem faciat simplex atque innocens ætas pueri qui neque iudicio præditus sit quo possit implorare, & malitia careat, propter quã illo posset indigere. Itaq̃, nec infringi quidẽ cõsent huius loci priuilegiũ, si inuicẽ quoq̃ eũ tibi hinc ereptũ eãt, quod te obstinatẽ

obſtinatè commodis tuorū, refragāte fortāſſe facturi ſunt. Adeo anxius eſt protector aman- tiſſimus eius patruus, ne tu, dū vanos tibi me- tus ſingis, animo in certā perniciem aliquō ci- mittas puerum. Ita ne, inquit illa, adeo n filium amat meū, vt nihil æquē vereatur, ac ne elaba- tur aliquō manuſq; eius euadat, timet ſcilicet ne emittā, hinc lōgius eſt, quē ſic affectum nec poſſum quidē citra ſalutis diſpendiū, cui adeo accuratē conſulere me quidā nō libenter vide- ret, hinc ne eū emitterē, credo vt in diſpoſitos in itinere caſſes immitterē, liceat certe, quod ad hanc rē attinet in vtrūſq; aurē dormiat: Nā vbi ego illū ſperē tutū, ſi hic deſperē? Eſt ne vl- lus viquā locus hoc vno ſanctior, cuius immu- nitatē nec tyrannus quiſquā hactenus inuēſtus eſt tā impius, qui nō ſit veritus violare? Atque ego certē conſido diui Petri ſanctiſſimi huius aſyli præſidis numē, nō minus poterē vindicē aduerſus aſyli ſui violatores hodieq; fore, quā olim fuit. Sed puerilis ætas priuilegium nō ca- pit: pulchrē ſcilicet, quaſi verō loc' qui fontes recipit, inſontes excludat. Nā quod argutator aſyli beneficio nō indigere puerulū, vinā non egeret, nec egeret certē, ſi per ſe tuta eſſet ad- uerſus ſceleratos innocentia. Adeo me prote- ctor (qui ſuperos precor vt protectorē ſe pro- bet) ſtupidam arbitrat, vt quorūſum eius pha- lerata tēdat oratio nō ſentiat? Aſyli latibulum principis maieltatē dedecorat, conciliat infa- miam proceribus, inuidiā principi, ex vtriuſq; cōmodo eſſe vt coniunctū habitent, maximē cum princepſe geat colluſoris, quod ego ſupe- ros omnes obteſtor vtriq; vt colluſor obtin- gat felicior, quā is qui callidis cōſilijs prætexit tam grandibus verbis perſonatas ineptias, tan- quam nuſquā reperi poſſit qui iocetur cum p̄cipe (ſi modo hoc ipli vacat) niſi frater (cui per valetudinē non lubet ludere) ex aſylo, id eſt, extra munitiones ſuas, velut luſurus eliciat- tur. Perinde quaſi pueri tantam habeant ra- tionem maieltatis vt ioco ſint potius quā ad- mittant impares, aut tanquam ludere niſi cum fratribus ſuis nō poſſint, quibus id ætatis pueri minus plerumque oblectantur quam alienis. Sed puer hic loci beneficium implorare non poteſt. Quid ſi implorantē audiat? Sed ſinge nō poſſe, ſinge non velle, imo recuſare, imo vt exeat vehemētē inſtare, tamē quiſquis illū vel volentē inuitā mihi abſtulerit, eum ego planē contendo ſanctū hoc aſylū temerare. niſi pu- temus vnde ſacrilegiū ſit æquum mihi abdu- cere, inde ſas eſſe abſtrahi ſilium. Quin niſi me periti fallunt, ſilium cui nullū hæreditate præ- dium obuenit, opere cuiquam militaris obno- xium Angliæ mea matri tuendum credunt, & quiſquā hinc mihi pupillum abſtrahet meum inoffenſa ſacri loci libertate? Quod ſi neque meum ius eum tueri poſſet, neq; ille luū petere tamen cū tutela eius ad me pertineat, quis me nō videt petere eius vice poſſe, niſi forte lex bonorū tātum haberi tutelā velit, nō etiam

corporis, cuius vnus gratia curat lex ſalua vt pupillo bona ſint. Quod ſi quid ad obtinendū puero priuilegium exempla valent, haud longē petitis indigeo. Nēpe hic ipſe locus, in quo nūc ſtamus, qui nunc an puero vſui eſſe poſſit diſputatur, alterū olim ſilium meū videlicet ipſum principē & naſcentem excepit, & vagi- entem textit, & proſperiori fortunæ (quæ nūc præcor vt ei ſit perpetua) conſeruauit. Neque enim quod omnes intelligitis, aſyli nunc pri- mum incola ſum, erecto quondam eſt regni ſo- lio, atq; exulante marito meo, grauida huc cō- fugi, hic regē peperī, hinc reduci ac victori ma- rito gratulatura prodi, hinc infanē filiū pri- mis parentis amplexibus obtuli. Cui nunc re- nanti vti nam tam tutum palatium ſit quā hic locus, olim regnante hoſte fuit. Quo ex loco alterum etiam ſilium mittere non decreui ne- que cuiquam vtrumque credere, illi præferim ad quem vtroq; deſiciente regnum ſucceſſio- nis iure deuoluetur. Nemo timores meos excu- tiat maternę ſollicitudinis, ſas eſt etiā vana me tuere. Quanquā ego in hac re nihil ſum publi- ca lege cautior quæ ſi periti vera narrant ne- minē vnquā admittit tutorem eius, cuius in- teritu ſit hæreditatē aliquanto minorem etiā regno lucraturus. Aduerſus quæ pericula certiſſimum ac prope vnicū eſt in huius immuni- tate loci præſidiū eſt quo is quē habeo me volē- te nō exhibit, quod ſi quis inuita (quod nō opi- nor) abſtraxerit ac ſanctiſſimā aſyli religionē duxerit violādā ego ſuperos eius præſides ob- teſtor idē vt aſyli propediē immunitate egeat careat facultatē interceptus præoccupatūque omniū ſacrarū ſediū prohibeat aditu nā in- greſſum extrahi ne inimicū quidē vellē Cardi- nalis vbi vidit ſeſe multū vrgēdo nihil promo- uere ſed illā magis magiſq; incēſam. poſteriora quoq; duriora iacere triſtibuſq; verbis fidē p- teſtoris inuadere, quā ille quū integrā crederet grauatiū audit inſimulari. Denique reſpōdit haud diutius ſe rem verbis extracturum ſi li- beat illi puerum iſpis in manus dare fidem ip- ſos ſuam eum ſaluū & incolumem fore obſtri- cturos. Sin retinere ſciat diſceſſuros ilico nec verbum addituros amplius in eam rem in qua vel prudentiam eorum ſuſpectam ille vel fi- dem habeat. Prudentiam ſi rerum ignari & minus creduli fidem ſi prudentes alienæ per- fidie adminiſtri putarentur. Sub hac regina velut deliberabunda conticuit, cui cum cardi- nalis ad abeundum paratior reliquis videretur & protector ipſe in palatio adeſſet cū ſatel- litio cogitare apud animū ſuum cœpit palam ſeruari ſilium in aſylo non poſſe, celandi vero ſpem non eſſe ſubducendo illinc nihil oport- unum cum neque tempus ſuppeteret ne- que quo mitteretur prouiſum eſſet imparata omnia adeo ſecuram nuntius hic oppreſſerat nihil minus cogitantē, quam in aſylo inferen- dā vim cuius nūc obſeſſos exiit oēs cernebat nec vllam puero elabendi facultatem niſi per

dispositos in insidijs milites dari aliquādo cōtra (vt in perditissimis etiā reb^{us} fieri solet) sperabat non esse fortassis tam inclementē patrui in nepotes animum quā ip̄sa concepiſſet deniq; si non vanus eius timor esset certe serū fore. Præterea cardinalis animū satis exploratum habuit, nec minus compertā nobiliū aliquorū qui simul venerunt fidē quos vt verebatur ne falli possent, ita sibi persuaserat non potuisse corrumpi. Igitur si filiū omnino dimissura sit præstare cenſuit sponte vt illum tradere quā inuita videretur rata fore vt id nnonihil ad conseruādum puerū curā atq; industriam eorum quibus iam tradebatur accenderet si ip̄sa sua manu filiū in eorum tutelam fidēq; deponeret. Producto igitur in mediū & constituto coram puero: viri inquit clarissimi neque adeo impudens ip̄sa sum vestrā & prudentiæ disidā, neq; adeo suspiciosa vt de fide dubitē cuius meæ fiduciæ id hodie documenti dabo, quod si alterutra desideretur, in vobis æternū sit mihi rei^{us}; publicæ vulneris inflicturn. Simul manu puerū apprehendens, En hic quem vultis inquit, meum atq; Eduardi charissimi olim regis vestri filiū, quem ego nō ambigo, nisi vobis eū credere statuiſſem huius loci posse sanctā religionē tueri. Tamen istud etiā minus ambigo esse aliquos meo sanguini infelstos vt si quid eius scirent sanguinis in ip̄sorū corporibus contineri nō cunctarentur suis ip̄sorū manibus exhaurire. Ad hæc periculo nostro didicimus quā facile cognationis adfectū omnē execranda regni sitis extinguat: frater fratrem è medio tollit, liberiq; perpulſos regno, atq; adeo ita parentes ad imperiū affectāt, & nepos de patre securus est: Meorū certe liberorum alter alteri præſidiū est, dū seorsim asseruātur, vteruis incolumis vtrūq; seruat: eoq; nihil periculosius, quā ambos vni cōcredere, mercator siquidē parū cautus haberi solet, qui vni nauiculę sortē semel vniuersam cōmittit. Tamen hunc vobis in manus do, fratremq; simul in illo vtrumq; vestræ cōmitto fidē: ab ipsdē vtrūq; rursus corā Deo atq; hominibus repetitura. Prudentiæ vobis multū inesse scio, fidei plurimū, opū ac potentię satis: nec deerunt qui hac in causa sese libētē vobis adiungēt: Vnū tātū per vestrā fidē, perq; mariti mei memoriā, per meā erga filios sollicitudinē, atq; in nos fiduciā vos obtestor, vt quēadmodū ego vobis niniū timida videor, ita ne vos vicissim pl^{urimū} iusto securi sitis. Statimq; ad puerulū versa: Vale dulcissime, inquit, fili. Superi tibi curatores adhibeant, imo ipsi curam habeant: matrem semel saltē amplectere, atq; exosculare digrediēs, incertus an idem vnquā licebit: denuo simul os admouit ori, cū cruce eū cōsignās auertit sese, ploransq; à plorante discessit. Quē cardinalis, comitesq; eius exceptum, rectā in palatiū, vbi protector cum proceribus eorū redditū operiebatur, per dispositos tota via faelliū ordines adduxerunt. Adductum protector

amplexus, atq; in vlnas è terra subuehens, adueniſti charissimus nepos, inquit ac domino gratus, nimirū oībus, mihi lōge profecto gratissimus. Tū inde continuo Londinū itur ad principē: diuersabaturis in episcopi palatio, vnde protinus ambo mediā per vrbe celebri pompa faustis vndiq; acclamationibus; & clamantiū vota frultraturis arcē ingressi sunt, vnde nunquā eos pedē retulisse constat: igitur vbi protector vtrūq; puerū petitus esset, maiore fiducia cū alijs aliquot, vt præcipuē duci Bukyn-gamiæ, aperit sese: quenquā nō ignoro multis visum totius eū consilij ab inde ab initio participē fuisse. Protectoris amici quidā autorem etiā eū suscipiendæ rei extitisse tradunt vltro ad bloncestrellem missō protinus ab Eduardi morte clandestine nuntio. Sed alij, quibus exploratus est callidū protectoris ingeniū, negāt ante cōmunicata postrema quā priora cōfecisset. Cæterū coniectus in carcerē necessarijs reginæ, & vtrūq; in filio in suas manus producto reliqua minus timide quibus res postulare videbatur aperuisse, duci^{us}; potissimū, cuius acensione dimidia parte suas vires auctiores fere intelligebat, p homines astutos, & tractādārū rerū artifices rē insinuat. Proponitur ei cognatorū causa, princeps iratus, etsi quādo licuerit futurus vltor: qui seri dimittātur instigare: hēsurā etenim semper carceris & vinculorū memoriā. Sin trucidētur, haud dubie mortē illorū ei curæ fore quorū carcer dolori fuit: Ad hæc pœnitendo nihil profici, redimēdæ beneficijs offensæ nō relictu locū: at esse nēpe facilius perditurū quā seruatorū principē, quē cū frate vna cognatissq; eo iā iniectos videat, vbi protector oēs posset vno nutu tollere nec dubiū sit, si qd noui moliminis intentaretur, anſurū: Quē, vt erat credibile, occultū sibi præſidiū ita duci exploratores struxisse, etsi aduersaretur, insidias: idq; fors ex ijs quos minime suspicaretur: eum nam; rerum statum, eos animorū habitus esse, vt cui confidas, quē timeas, statuer certo nō possis. Talia suggerendo fatigatū ducis animū eo perpulere, vt quā viā ingressū iā sese esse pœniteat, eadē tam pergeret: & quando semel cœperat, gnauius vīq; infisteret. Itaq; scelestissimo protectoris cōsilio cū resistere nō posset, fautorē se fociūq; adiunxit, malūq; publicū statuit, quando nequiret corrigi, quā maxime posset in suū bonū vertere. Cōuentū est, vt protector opere ducis ad vsurpandū regnū, filiū quē vnū habebat legitimū cū illius filia matrimonio coniungeret, Ad hæc Herfordiæ comitatum, quē dux velut hæreditariū appetebat, neq; Eduardo superſtite potuit obtinere perempta lite concederet. His illius postulatis protector magnā vltro thesauri vim, regięq; suppellectilis adiecit. Igitur vbi inter eos cōuenit, quō magis à suis cōsilijs oculos animosq; hominum auerterēt aliō, quæ ab inaugurationē noui regis pertinerent, magnifico apparatu multis in speciem ne noctū quidem in-

dē intermissō à labore operatibus adornabatur in eam celebritatē. Proceres per omni regni partē euocati frequētes aderant. Cæterum protector ac dux, vbi Cardinalē atq; Cancellariū cū Eboracēsi archiepiscopo, comitēq; Darbiarū, Eliensi præfule, nec nō Halstyngo cubiculario, multisq; alijs nobilibus collocauerāt de ordine, ritu ac solēnibus insigniendi regis cæremonijs lucturos. Ipsi interī subducētes sese cū hijs quos sui propofiti participes babebāt, alio in loco lōge diuerfa tractabāt. Cui cōsilio quāquā pauci adhibebātur, ijdēq; minime futiles, spargi tamen suspicio cepit, ac mulitare populus, tanquam rebus haud diu bene permansioris, quum nec sciret quicquā aut quam ob causam, aut quo auctore metueret, siue animis ingentia mala secretiore naturē vi præfugientibus, pelagi in morē, spōte sua exēstantis aduersus instantē procellā, siue vnus quispiam aliquid odoratus multos suspitione impleuerat. Quāq; nō nihil ipsa res etiā quātūvis dissimilata cogitationes hominū excitauit: siquidē paulatim quisq; ab arce regia dilabi, in protectoris aula esse, ibi frequētia, celebritasq; versari silētiū ac solitudo circa principē, plerisq; eō diuertentibus vnde negotiorū expeditio sperabatur: quibuscū etiā admonitis, parū tutō regē frequētaturus, quibus nihil necessarij negotij esset. Sic vbi multa signa cōcurrere, parti casu, quædā indutria ad vltimū efficere, vti nō plebs modo (quæ temerē quouis agitur) sed prudētes quoq; atq; aliquot etiā proceres expersicerētur, ac rē notarēt. Hactenus tamē vt disputarēt verius quā diffiderēt, cæterū dubiē comes, qui in multarū rerū vsu consueuerat, prouidēt illa suspēctas. Halstyngo, quod erat mutuo sibi secretorū consij, compellato: Bina hæc mihi haud placent, ait, seorsim habita cōsilia: nepe dū nos in altero cōmunē rem simpliciter & aperte tractamus, qui scias illi quibus de rebus in altero clādestine mulsiēt? Tace, inquit Halstynus, & minime dubita, quod vnus quidā illic aderit qui nunquam abest, ne verbū quidē vnquam dubium sic efferri possit vt non citius ad me perferatur, quam loquēti excidat. Hæc ille de Catesbio inuebat, quo valde familiariter utebatur: neque tantum sibi de cuiusquam in se amore fidēq; promittebat, vt cui perinde sese ratus esset charum, ac deuinctum sibi illum intelligebat, nepe quē opibus admodum atq; auctoritate promouerat, & erat qui prouehi haud difficulter posset. Nam præter egregiam Britannicarū legū peritiā, accessit corporis amplitudo, & oris decor, species insignis, vt idoneus non ad agēdas modo causas, sed ad magnas etiā res gerēdas haberetur. Ingenij vero tāti, quantū homini tā nullius fidei nō optasset: quippe cuius vnus dissimulatio totā eā quæ illā cōsecuta est malorum pestē cōstauit. Cuius fidē nisi secut' fuisset Halstynus, Stantlæus, comitēq; Darbiarū, cæteriq; earū partiū nobiles, ad primam statim fraudis

suspitionē discessissent, & discessu suo oīa eorū clādestina, & nepharia cōsilia turbassent. Cæterum Halstynus dum nimium illius vnus fide nititur, cæteri cunctantes perfidia illius tum demum captos se sentire cœperunt, quū tā dānare iam, nō etiam vitare potuerunt. Sed & protector quoq; & dux Halstynum mira ne quid suspicaretur mala, amicitia simulatione lætabant: quāquā illi creditur ex animo amatus, huic inuisus, neutri ad hæc cōsilia commodus. Fertur Catesbius à protectore missus, vt animo eius callide pertentato expereretur, an pertrahi quoquo pacto hominē posse ad suas partes speraret, alpera omnia & contraria retulisse. Pessimē etiā cesserat, quod Halstynus hinc in familiari colloquio lætantia suæ fiducia aliorum formidines aperuerat: Veritus ergo Catesbius ne multi contra suam simulationem mouendo ac fatigando proficerent, neu consilia quæ iam prorepere videbantur cuncta eruperent, censet maturandum facinus, occupandos dum dubitant, illum quia flēti non posset amoliendū. Quod eo suasisit auidius, quū Halstyni principatus, quo tum plurimum pollebat, in Lancastrensi comitatu sibi destinabatur. Cuius rei detestabilis ambitio Catesbium ad ineundam execrandi sceleris foetiatē impulerat. Igitur consultantibus paulō post in arce proceribus, quo eos protector cōcucauerat, ipse serius veniens in consilium exuosat tarditatē: Tū hilaris, ac prope iocanti similis accubuit protinusq; in Eliēsem versus episcopum: pater inquit, fraga tibi in hortis auidio insignia nasci, non grauati scio ferculū vnum tot nobilibus in prandium, velut simbulum tuum cōferes. Vtinam, inquit ille, maius aliquid tā facile posim quam hoc, libenter faciam: simulq; ministrum qui adferret emitit. At protector, velut nescio quid necessariæ rei in proximo facturus cubiculo, statimq; in consilium redditurus egreditur, proceribus interim tanta eius festiuitate oblectatis, quantam haud temere ante in illo viderant, simulq; humanitatem benignitatemq; animi laudantibus, ille non diu moratus reuertitur: sed mirum quā totus ab illo mutatus, qui modo tam lætus exierat nepe nunc contrā tristis, toruus obducto supercilio, corrugata frōte ad morsum labro, minabundus, stupētibz vniuersis quæ illū intēperies tam repente corripuisset, hoc vultu se in sellam conijciens, vbi paululū tristi silentio pauidos expectantiū animos suspēdisset, in hæc verba prorupit: Quæ supplicia excogitentur illorū digna sceleribus, qui nec nō sanguine modo tam propinquum principi, sed eius, regniq; huius protectorem, impijs actibus machinantur tollere. Ad hæc verba omnes qui aderant attoniti atrocitate rei cōtuerere, voluentes tacitē secū quis tanti flagitij conscius esset: cuius sibi quisque expers esse videbatur. Sed Halstynus, cui præsumptus in se protectoris fauor animos loquendi fecit,

ultima meritos exempla respondit, quicunque essent. At huius, inquit ille, sceleris machinatrix est fratris vxor, innuebat reginā. Cui qui fauebant, ad eam vocem miro pauore desigebantur. Sed Hastyngus, cui vni cædes imminabat, cepit recreari: quum id malum, quod amicorum cuiuspiam intentandum pertimuerat defendendi, ad inimicam cerneret. Cæterum animo non nihil anxio requirebat secum, cur se protector hanc rem celasset, quem cõsciussset ab opprimenda regina nõ abhorreere, nec ratione inire poterat cur hoc dissimulatũ oportuerit apud se, cuius cõscientia protector fuerat vsus in captiuos reginæ cognatos, ea ipsa die in quo adseruabantur oppido truciãdos, videlicet haud opinantis in eandẽ propemodũ horã sibi vicissim alio clanculario consilio constitutũ necẽ. Interim protector: videbitis, inquit, vt hæc scelestã mihi cũ vxore Shori, atque alijs præstigiaticibus fascinoatũ corpus magicis veneficijs exhauserit sinu subducta in cubitũ manica brachiũ profert, admodum haud dubie macilentum, sed quale tamen ab initio fuerat. Tum vero merito præter confcios cuncti expauescere, reputantes materiam tantum rixæ primum, deinde cædis quæri. Nam brachium illud macilentum probe nouerant & reginam ab magicis præstigijs longe abesse, etsi minus abfuisset, Shori tamen vxorem nunquã fuisse in societate consilij vocaturã mulierẽ, propter libidinem quidẽ famosam, à magicis artibus autẽ alienissimã, tũ sibi maximẽ omnĩ inuisam vt pellicẽ olim: nã & regi in primis charã. Igitur iã Hastyngus Shorẽ cõmemoratione percussus (nã eã deamare ferebatur) si talia, inquit, ausẽ sint, merito certe sunt puniendẽ. Ad hæc ille: Quid tu mihi, inquit, si ego tibi fecisse aio: idq; si defendas, duello tecum proditor approbauero, manũque fortiter velut iratus inculsis, in mēsam, iãq; ad ostiũ proditio clamabatur, simulq; ad hoc intenti signũ satellites irrũpentes, armis totũ locũ cõpleuere. Protector ilico manũ in Hastyngũ iniecit. Ego te læsẽ maiestatis reum facio proditor, inquit. Me ne, inquit, õ protector? te (inquit) ipsum õ proditor: statimq; Middeltonus quidã in Darbiẽ comitẽ securim librauit, sic vt nisi propere sub mensam dilapsus euitasset ictũ ad dentes vsq; caput fuerit diuisurus quippe quem sic quoq; celeri lapsu ictũ declinantem, extrema tamen acies consecuta vertici impacto vulnere totũ cruore perfuderit. Inter comitẽ & percussorẽ hunc lis de prædijs oli, atq; hinc inimicitia vetus intercesserat. Nã comes eũ de possessione, vine an iure incertũ inuitũ certe deiecerat, vnde ille plus ausus, quã imperatũ est in aliena causa, suo dolori seruiebat. Iamq; reliqui procures episcopiq; comprehendebantur, & ne mutuo consultarent, alij alio amandabantur. Sed Hastyngũ protector iussit ad mortẽ se componeret, ac si quid cum sacerdote vellet, accersendum quã primũ cu-

raret, nam ita diuũ, inquit, Paulũ propitiũ habeam, vt non ante cibi quicquã gustaturus sim quã tibi caput amputatũ videã. Ergo ille nihil se reluctando protestatũ sciens, adducto quẽ locus ille offerebat sacerdoti confessionẽ criminũ qualemcunq; fecit: nã prolixiorẽ tẽporis breuitas non admittebat, protectorẽ iã ad prandium composito, & vt caput illi præcisum esse audiret intento. Quamobrẽ vrgente Bukyngamiẽ duce (quẽ ille suppliciter intus vt sui miseretur obsecrabat) vix temerẽ facta confessione, productur in mediã planiciẽ arcis, atq; ibi super trabẽ ædificio reparando destinatã depositã ceruice, luctuosum infons vitæ finẽ recepit. Corpus amicuẽ capite vindesorã veetũ haud procul ab Eduardĩ charissimĩ sibi principis osibus humauere operẽpre tiũ est cognoscere, quẽ somnia mortẽ eius præfagiata antecesserint: siue monita talia putadã sint à deo missã vt caueatur infidiẽ, siue ineluctabilis fati præuia signa, aut aia futuri præfaga, sopitis somno sensibus, imminetia fata cõfusus imaginibus adumbrã, futuros rerũ euẽtus præmonstrat corpori. Iam primum ad medium eius noctis, quam læthalis ei dies sequebatur ab Stanleo minister anhelus domini sui verbis hortatur, vt se quã primũ de lecto propiciens fugat in imminenti periculo se subduceret: nam domino obiecta per quietẽ terribilẽ, magniq; mali speciem, vtriq; ipso, nisi fuga præueniretur, exitiofat, vt verebatur futurã. Visum enim aprũ prostratos ambos appetere dentibus: Hastyngũ repente cõfectũ, ipsi vero sic lancinatũ caput, vt sanguis vbertim in sinus efflueret. Hanc imaginẽ animo eius tã altũ impressisset terrorẽ (quum aprũ recorderetur protectoris esse insigne) illi planẽ deliberatum sit discedere etiã antelucẽ, ille itineris comes sit futurus, plus adhuc viẽ priusquã desiderarentur emensuros, quã vt consequi eos si qui persequeretur possent. Vach, inquit Hastyngus, adeo ne meticulosus est, vti ad vana somniorum deliramẽta contemiscat, quẽ vel ipsius bilis animo figurat, vel diurna cogitatione reddit dormienti? Superstitio est nimis, propeque adeo impietas, inania istihæc nugamẽta curare, quẽ si futurorum omnino signa putet, cur non cogitat rata possẽ etiã fugiendo fieri, vel multo certe potius retractos ex itinere (vt fugiẽtibus nihil est fidũ) iure nos aper inuasẽrit, tanquam sceleris cõscientia fugituios. Quare aut nihil est vsquã periculũ, nec certe est aut illic etiam amplius. Quod si omnino sit, malo tamen aliena vt perfidia cecidisse, quam vel culpa vel ignauia nostra videamur. Proin abi, ac manendum nobis renuntia. Nam ego virum illum (quem ipse probe nouit) tã certũ fidũq; mihi, quã dextrã hanc manũ habeo. Fecerit (ait ille) deus verum istud, vt euẽtu cõprobes: atq; ita discẽsis. Ad cuius nuntii manẽt Stanleo intra decem horas proximẽ consequentes correpti ambo

neglecto somnio, fidē fecēre. Certū est quum iam in arcem tenderet, paulū abfuisse quo minus ter intra breue spatium toties offēdente ego prouolueretur in terrā, quā res et si nullo die non accidat, vel equi vitio, vel infidentis incuria: tamen vetusta superstitione sic est obseruatum, vt denunciare creditur grande aliquod instans in proximo infortunium. Iam quod fequitur, non tam monitio, quā inimici ludibrium fuit. Eques quidā tum perquam tennis fortunæ, nunc purpuratorum faciliē princeps, ad eum adhuc dormientē venit, officij simulatione comitatus ad arcē: re autem ipsā à protectore missus, vtpote gnarus exitij, vt eius in arcem aduētum acceleraret. Is restitantiem in via, & cum noto sibi sacerdote, qui forte occurrerat colloquentem quasi per iocum interpellās: Quid tibi tam multa cum sacerdote, inquit, nondum enim sacerdote tibi opus est: tectē insultans breui fore. Sed quiduis potius, quā vanissimam hominis exitio iam proximi securitatem præterierim. In ipso arcis vestibulo non admodum procul ab eo loco in quo caput eius propediemeisset amputandum, fortē caduceator illi obuius offertur gētilitio sibi nomine. Ad eius occursum subiit animus illius temporis alterius recordatio, quo eidem eodem in loco similiter occurrenti dolorē ac metū suum cōmunicauerat. Fuerat enim tum reus apud Eduardum factus, accusante Riuro germano Reginæ, tanquā habuisset consilium de prodendo Gallis Caletō: cuius præsidij præfectus erat. Quæ tametsi (prout postea compertum est) mera esset calumnia, indignatē Riuro, sibi illum in eo magistratu prælatum, quem velut destinatum ac promissum ipse sperauerat, tū accusatoris dolo, & nocturnæ reginæ oratione preoccupatis Regis auribus, initio tamen sibi magno in periculo versari videbatur. Igitur ingēs eū libido nunc incesit, ibi cum illo de discrimine præterito iam atque euitato colloquendi. Ecquid Hastynge, inquit (nam id erat etiam caduceatori nomen) meministi quem olim & hoc ipso in loco sermonē cōtulerimus? Memini, inquit ille, admodumq; certē gratulor, ab inuidis intentas insidias ipsis male, tibi quē contra bene celsisse. Quanto magis, inquit, istud sentias, si ea scires quæ sunt adhuc mihi paucisq; cognita, quæ tu quoque paulō audies posterius. Hoc de capite plestēdis eo die, quos antē captos ostendimus Reginæ cognatos, intelligebat: haudquaquam gnarus quāmpope ceruicibus idē fatum immineret suis. Quin superis, inquit, habeo gratias, vt nunquam æquē mihi dubiæ res ac tum fuere ita vicissim nunquam magis certæ ac melius cōstitutæ fortunæ meæ quāmodo sunt. O densam mortalitatis caliginem tum demum cōtulē sibi tutus videbatur, quū tamen post momentū ferē temporis perijt miserē. Vir celebri apud suos loco, vtpote equestris ordinis, illustri & antiqua familia natus,

familiæ gloriam à maioribus acceptam ipse rerum belli domiq; gestarum laude cumulauit. Vitæ fuit paulō remissioris, populo ob comitatem gratiofus, regi ob fidem in primis charus, artibus & insidijs malitiosorum hominum expositus propter generosam quandam animi simplicitatem sibi præfidentem, & à dolo maxime alienam. Insidiantibus facile obnoxius, vtpote ob innatam animo audaciam. Cædis huius famare pēteper urbem primum, inde quaqua uersum peruolauit. Sed protector illico ab facinore patrato, vt aliquid saltem haberet quod tegendo sceleris suo prætexeret, præfectum vrbs, ac senatores aliquot accessit ad se in arcem iubet, vbi venēre, ostendit sibi duce quē instructas in eum diem insidias, quas ipsi quum nihil minus opinantes paulō ante prandium deprehēdissent, in ipso conatu ad eas opprimendas coactos arma subito qualiacunque corripere. Vt aliquam veri speciem habere viderentur quæ dicerent, stabant ante oculos milites aliquot multo situ & rubigine loricas, prout in subito exorto tumultu fieri solet, gestantes. Cæterum deprehēsis insidijs gnaviter ac strennuē propulsatū periculo, pluribusque coniurantium captis, ipso benigentiam vnus Hastynge supplicio contentam (cui parci sane maximo ipso periculo non posset) reliquos omnes seruasse pœnitentē. Ad hæc illi, simulates se credere quē dicerentur, extollere fortitudinem, laudare clementiam, & incolumitatem gratulari, quum tacitē interim apud se facinus simul & authorem abominarentur. Protectoreodem etiam commēto ratus deliniendum populum, caduceatorem interea cum edicto iam olim in id parato miserat, à quo ad tubę sonitum commota plebe, locis maximē celebribus eadem ferē præconis voce prænunciarentur. Sed addita in Hastynge, quo supplicium eius æquius audiretur, velut præter noxā eam flagitiosi multa consilij conatu punitū, ne quem forte tumultum eius liberādū causa perditū, & proditiōis conscientia stimulatū parricidæ concitarent: quorum nūc fpe merito illius supplicio prouidenter oppressi nihil restare periculi, quo minus omnes bonis ubi optimo principe quietissimē sint victuri. Iam hoc edictum, quod intra horas duas ab eius nece pronuntiabatur, & prolixius erat, quā vt vel temere dictatum tam breui temporis spacio potuerit describi, & tam ambitiose compositum, tam politē membrana descriptum, vt ne duplicato quidem temporis intervallo apparari possit: vnde quiuissimē perfenfit elaborati commentū perspicuum vanitatem, nempe quā rem videri volebat modo primum repente comperisse, eius rei prænam deprehendebantur antea meditati. Sed inde protinus in Shore domum irruit, extrahitur ipsa, & truditur in carcerem: direpta bona periram scilicet, atque ad protectorem comportata, velut in multam maleficij ma-

gici, cuius cum nullum in illa signum posset
hærere, ne per iniuriam afflicta videretur, tan-
dem in id descenditur criminis, quod nec ipsa
poterat negare, quippe quod populus tam sci-
uit verum, quod nemo tum demum tam atro-
citer obiectum ei non risit, nempe quod impu-
dicitæ nomine famosa esset: vnde effecit pro-
tectör, vt in diui Pauli templo magna celebra-
tate Senatu Londinensi prodeunte supplica-
tum, vt nudis pedibus & cæreũ accensum ma-
nu gestans (qui mos est illic agentium publi-
cam pœnitentiam) crucem & psallentiũ cho-
rum præcederet. Cæterũ illa vultu gressuq; tã
cõposito incedebat, & quanquã neglecto hor-
rendoq; cultu, facie tamen adeo venusta, præ-
sertim cum decentissimã in cãdidis eius genas
rubedinẽ pudor adfunderet, vt in gressũ illud de-
decus haud parũ ei laudis gratiaq; conciliaue-
rit, apud multos corporis eius potiundi magis
quã animo seruandæ cupiditatis flagrantes:
quanquã & boni quoq;, & quibus vitia inuisa
erant, misericordia illam magis quã probro
dignam censebãt, reputantes protectörẽ illud
nõ tam odio vitiorum, quam scelerali consilij
sui tegendi studio adductum fecisse. Hæc mul-
lier Londini bonis prognata parentibus, bene
pudicẽq; æducata, coniuncta est matrimonio:
cætera feliciter, nisi quod nimium festinatio.
Nam cum virum haberet multis tum corporis
tum fortunæ bonis cumulatum, animo tamen
ab eo alienato vixit, quod prius viro cõiuncta
foret, quã virum amare per ætatẽ posset: vnde
reiecto marito facilẽ regi ambienti assensum
præbuit, & alioquin tanti proci splendor, & as-
pectus insolens viri ceteris spectatib; sibi blan-
dientis ac supplicis: ad hæc spes apparatus, &
mundi muliebris conspicui: deniq; otij, luxus,
voluptatum, facilẽ poterant mobilem puellæ
animum impellere. Sed eã vbi rescivit cõiunx,
rem habuisse cum Rege, vt erat homo mode-
stus, haud se tanto honore dignatus vt princi-
pis cõcubinam attingeret, in totum eam Regi
cessit. Quanto ciuiliõr alijs, quibus haud qua-
quam æquum in illam ius erat. Defuncto Regi
successit Hælyngus, quã etsi viuo illo adama-
uerat abstinnisse, tamẽ ferebatur siue reueren-
tia, sine sodalicia quadam fide permotus. Erat
illa insigni cutis candore, totius oris egregia
specie prædita, sed oculis præsertim miræ ille-
cebrẽ inerant: reliquo corpori nihil quod im-
mutari velles, nisi quis forte optasset altio-
rem. Nam bella fuit magis quam procera. Talẽ eam
fuisse narrant qui illam in ipso formẽ simul &
gratis flore cognouerunt. Et illa quidem etsi
tanta esset oris pulchritudine, vt omniũ facilẽ
ad se oculos conuerteret, ingenio tamen adeo
festiuo, ac moribus tanta comitate conditis
fuit, vt magis propter morum sanitatem, quam
oris pulchritudinem amanda videretur. Ser-
monis faciendi egregia artifex, neque silentio
rustico, neque immodica dicacitate notabilis.
Rex siquidẽ cũ esset solito hilarior, interdum

solebat prædicare meretrices se habere tres, di-
uersis quamq; dotibus insignis: vnã lepidis-
simã, alterã astutissimã: terciã verò meretri-
cũ quæ vsquã essent omniũ sanctissimã: vt quẽ
extra lectũ regiũ nõ faciliẽ alibi quã in tẽplo cõ-
spiceretur. Reliquæ haud sat cõpertum habeo
quæ fuerint. Lætissimam hanc esse constat,
quã dicimus eo nomine charissimã, qui quum
alias nõnullas haberet, vnã hæc præ ceteris ad-
amauit. Quin & hæc mulier tantum abfuit vt
fauore principis in cuiusquam abuteretur ma-
lum, vt plurimis etiam bono fuerit. Nam & of-
fensum regis animũ plerunq; leniebat, inuisis
gratiam, delinquentibus veniã impetrabat, de-
niq; multis in magnis rebus suis magno sæpe
vsui erat, mercede plerunq; vel nulla, vel præ-
exigua, eaq; specie magis quam pretio spectan-
da, siue facti sui cõscientia cõtenta, seu bene de
omnibus merendo ostendere cupiens quantæ
apud principẽ authoritatis foret. Certum est
adeo extra inuidiam fuisse, vt præterq; ab vna
Regina, ab vtraq; reliqua factione mutuo sibi
infecta pariter amaretur. Haud temerẽ cuiquã
illorum autoritate gratiaq; inferior, qui diuer-
sis ætatibus apud suos quiq; principes valentes
sola scelorum fama postleris inclarescunt, eo
diuturniore memoria, quo deteriore: vt bene-
ficia pulueri, mali si quid patitur, marmorì in-
sculpimus. At eadẽ adeo olim celebres, amicos
nunc notisq; omnibus superstes, annisq; velut
in alterũ progressã seculo, deleta propemodũ
etiam sibi longis malis priustini luxus memoria,
miseram hodie vitã medicando sustinet: viuẽ-
tibus tamẽ ac simulantibus quibusdã, qui nunc
ei fuissent aduersẽ fortunẽ cõsortes, nisi res illis
incolumes ipsa aliquando cõseruasset. Sed vt i
supra narrare cõepimus, eadẽ hora qua Londi-
ni truncatus est Hælyngus, Antonius interim
Vodenilus, Reginẽ frater, Richardus Graius,
quos Hamptoniæ ac Stratfordiẽ cõprehenso-
dixim; ad oppidulũ, quod à fracto pôte nomẽ
accepit, capite plestebantur, curante cædẽ Ri-
chardo Ratellyffo equite, cuius ministerio pro-
tectör ad eiusmodi tyrãnica facinora vt pluri-
mũ vtebatur, vt pote valde taciturni, & mul-
tarũ experti rerũ Ingenij magni, maliq;, sermo-
ne rudis erat, habitu rusticus, ad quelibet atro-
cẽ facinora suscipiendã princeps, ab omni aut er-
ga homines misericordia, aut erga superiores re-
uerẽtia alienissimus. Is è carcere productus, ac
respõdere prohibitos, ne cognita eorũ innocẽ-
tia ptectori cõstare inuidiã, indeprauatos, in-
auditos, atq; adeo nec accusatos quidẽ celeriter
necãdos curauit, nulla alia culpa, quã quod bo-
ni erãt, aut vel minus ppinqui reginæ, vel mi-
nus fideles principi. Igitur patris rebus his, &
nobiliũ quos maxime aduersaturos putabat,
necatis alijs, alijs adhuc captiuis, tũ reliquis fe-
rẽ Lõdini agẽtib; procul ab suis cuiusq; viri-
bus, deniq; attontis & percussis omnibus, quũ
neq; sciret quisquã quorsum res euaderet, aut
cui cõsilia crederet, ptector rapiendã occasiõẽ
ratus

ratus est: unde suspēsis subito pauore omnium adhuc animis, occupandā regni possessionem, priusquam rebus plenius excusis, & communis consilijs in diuersa discedendi spaciū firmatis partium copijs esset. Cæterum in hoc hærebatur quia color rei tam sceleratæ prætexi posset, quo leniretur inuidia. Huic consulationi plures adhibebat, quos spe premiorum facili ad se traductor vsui sibi sperabat fore; vel viribus pollentes vel ingenio. In his Edmundum Shaum, Londini præfectum, velut ingentium premiorum spe solliciti: sperantes fieri commode posse, vt ille sententias confirmaret. E clero delecti, quibus apud plebem auctoritas concionando quesita fuerat: Potissimum verò Ioannes Shaus, præfecti frater, ac Pynkerus, Augustinēsum fratrum in Anglia Præses. Ambo sacrarum professione litterarum insignes. Ambo concionum gloria celebres. Cæterum vtrique doctrina tam infamam, quam virtus infra doctrinam. Hi sermones à suggestu accuratissimō in laudem protectori, alter antequam Rex creatus esset, alter post regnum initum habuere, plenos adulationis intolerandæ. Pynkerus in medio orationis cursu desistente voce descendit, populo id in superos referente, velut sacrilegæ palpatiois vltiores: Shaus publica omnium ignominia notatus, haud multo post vita excessit, tædio solitudinis, in quam sese pudore publici conspectus abdiderat. Sunt & qui Pynkerum negant initio propositi consilium, sed re peracta vulgato more gratiam aucupatum apud cupidum laudis principem. Cæterum vt de illo ambigitur, ita cum Shao constat vsque adeo communicatum consilium, vt ei primæ etiam partes insinuandæ populo rei mandarentur. Nam ea commodissima incipiendi negotij visa est ratio, si is concione solenni proposita re, & tractata concinne, labefactatos animos plebis ab rege ad protectorē pelliceret. Cæterum præcipua negotij pars in excogitanda mutandi regis causa versabatur, ne tam impium consilium impudenter expositum protinus exploderetur. In eam rem alia alijs conferentibus, huc denique summa recidit, vt persuaderetur populo, & Eduardum ipsum, & eius omnem sobolem illegitimo esse coitu natam: ita nec illum vnquam iuste regnasse, nec hos ei rite succelluros, ea ratione restare protectorem vnum regni capacem, & vnicum Eboraci ducis legitimum filium. Sed obiectum Eduardo ipsi nataliū vitium, fieri non potuit quin & ipsum protectorē perstringeret, vtpote ei cū Eduardo commune: nec ideo tamen censui abstinendum. Sed eum locum obliquo ductu, atque arte tractandum, sic vt cum dicantur omnia, multa tamen suppressi viderentur: scilicet ne ipsius animus in matrem pius offenderetur. At illud alterum, de filijs Eduardi pro spurijshabendis, recta atque aperte agi placuit, & quam maximè posset exaggerari, atque huic rei quam

falsam & olim reuictā, reiectamque calumniam prætexuit, melius cognosceret, si quædam altius ab Eduardi coniugio facta repetamus. Eduardus Hérico depositio, potitus regni, Comitum Varuici, virum opibus simul & populari gratia florentem legauerat in Hispaniam tractatum de nuptijs cum Regis Hispani filia contrahendis. Sed interea forte venit ad eū Elisabetha Graia vidua, fortunæ perquam tenuis, at materno genere nobilitatis magnæ vultuque: paterno impare, sed non obscuro. Ipsa cum in aula versaretur Henrici Reginz obsequens, nupserat Graio, eleganti quidem ac strennuo, sed honesto magis, quam claro aut potēte: nempe nullo adhuc pacis, bellive gradu insigni. Sed cum Henricus postea prælium initurus aduersus Eduardum equitē fecerat: quo ille honore haud biduum gauisus eodem in prælio occubuit. Ergo vxor eius, vt dixi, amisso viro, Henrico victo captoque, ipsa bonis omnibus exuta, relatis videlicet in Eduardi fiscum quod maritus eius ab aduersa parte steterat, cecideratque habitu lugubri & miserabili, ac aduoluta pedibus Eduardi supplices ei libellos porrigit: tum in se conuersum ac resistitanti: videns audituro similem, causam verbis proponit, atque addit præces, vt prædia quædam haud magni census ob nuptias ei pridem à marito donata reddi sibi iuberet, neque enim quæ sua iam erant facta, vilo viri sui crimine cadere in commissum potuisse, vt modo detur crimē esse, apud quem sacramentum dixerat, in eius fide regis ad mortem vsque mansisse, nec minus firmam illam, si fata seruassent incolumentem, nouo regi fidem seruaturum fuisse. Rex in loquētis vultum defixus, mulieris cōstantiam tanta cum modestia coniunctam mirabatur, orationis gratiam duplicante forma non misereri modo supplicem suam, sed amare quoque incipit: & modo quidem placide respondens bene sperare illā iubet, breui enim se de re cogniturum: sed paulo post reuocatam de negotio pauca præfatus facile se ostentat fore, modo illa sese non difficilem præbeat: quin vltro plura daturum, si ea vicissim paululum ei quiddam gratificaretur. Illa quā diu per ambiguam regis orationem licuit, dissimulare, scire se quid ille vellet: Interim respondere benignè & circumspicere omnia, nec absque honesti cautione promittit. Sed vbi remotis ambagibus ad inhonestam sollicitari vidit, tum verò aperte resistere: verum sic composito & temperato sermone, vt cupiditatem eius incenderet magis quā leniret: quam cum vehementius accensam viderit quam vt facili posset extingui, modo infamiam, modo culpæ conscientiam pretendat, orabat vt frustra niti desisteret. Ipsam enim etsi minus dignam exitimaret, quæ fieret vxor regis, digniorem tamen se, quā vt concubina eius fieri vellet censere. Regi haud quaquam antè sueto tam obstinatè repelli, noua illa cōstantia

stantia fuit admirationi, qui tam raram castitatem cum eximia venustate coniunctam maximū opum loco ponens, ab amore consilium mutuatus, primo quoque tēpore eam sibi vxorem ducendam constituit. Itaque re animo eius altius impressa, quā ut vllō cōsilio euelli posset, ne tamen videretur cupiditatē magis suam quā suorum consilium secutus cum amicis deliberat, qui facili cernentes in quam partem Regis animus propenderet, certatim approbant. Cæterum mater eius adeo rem ægrè tulit, vt dissuadendo vix temperat iurgijs, honorificentius illum vtiliusque rebus consulturum suis haud satis adhuc domi pacatis, si eternum sibi Regem affinitate conglutinet. Inde non præsidium tantum stabiliendo regno, sed augendæ præterea ditionis spem esse. Nam istud, inquit, coniugium haud quaquam sanè regium, fuerit, vt si quispiam paulò ditior antillam depereat sibi quique adificat in sociam, quod quoties accidit, etiam qui connubium puellæ gratulantur, tamen delirum dominum irrident, quanquam haud ita longe supra conditionem virginis quā huius humilitas viduæ infrā tuæ maiestatis eminentiam subdidit, in cuius corpore, indolēte animi vt nihil improbo, ita nihil tam eximium esse contenderem idem, vt nō alijs etiam superfit, quæ tibi multis præterea modis congruerent magis. Incommodè certè iunguntur impatia nec vnquam coalescunt bene quæ valde dissident. Manca sunt & imperfecta semper disparibus nata parentibus. Sustinere potes vt huic florētissimo quod obtines regno progeneres Ibridæ ac degeneres regulos? & tuus sanguis Graij filijs vt fratres generet? Certè si illa tibi alioqui conueniret maximè, quæ nunc nihil conuenit minus, tamē sacrosanctam maiestatem principis quem æquè deceat sacerdoti puritatem parem esse ac dignitate proximè accedit, haud quaquam cēsam statim primo coniugio indelebili bigamiæ labe polluendam. Quid quod tractando alibi matrimonio longius progressus es, quā vnde regredi non in honeste queas, fortasse nec tuto quidē, quippe legato in id Varnice Comite viro totius regni tui secundum te potentissimo, qui nec frustrari labores suos & eludi quæ firmavit indoleat, non satis æstimare te video quā valde tuarū rerum interfuerit. At Rex quanquam libenter optabat quā sibi ipse delegisset matri quoque probari, tamen vt vt illa rem acciperet, cum quid facturus esset, apud se constituisset, multa serio, quædā ioco respondit, vt qui solum sese materna curatione meminisset. Tam etsi matrimonium diuina quædam res, inquit, virtutis ergo contrahi non opulentiū debeat, Deo videlicet amorem fidemque, mutuam inspirante coniugibus, quod ego certè nobis contigisse confido, tamen hoc meum coniugium si quis vel crasius æstimet vulgato more hominum sanctis vtilia præferentius, is ipse nō fallor in-

ueniet illud non vsque adeo incommodum. Nam ego certè nullius amorem populi potior rem duco mihi, quā mei, cui haud paulò chariores ita me spero fore, si coniugium mearum non videar aspernari. Externorum verò necessitudines principum, quas maternus affectus tuus potissimum censet ambiendas, vnde nos malorum sæpe flumen erupisse vidimus, tamen licebit adiungere, minore cum damno meo, si qui meorum fortè sustineant eum incognitis copulari. Nam ipse certè nec ducere possum quam non amo, nec adamare quā non video, nec sat consultum arbitror futuri incrementi spe quod promittunt quā præstant sepius externa matrimonia, præsentium bonorum fructum corrumpere, quorum quis esse sensus potest eam habenti perpetuum vitæ sociam, quam non libenter aspicias. Quin accedere mihi vxoris nomine in vltiore ditione nouos titulos ne optarim quidem, quippe cui iam nunc tantum terræ marisque debetur, quantum adferre fideliter tuerique satis nimirum vnicuique superque fuerit. At sunt vbiq; nonnullæ quæ huic meæ nulla corporis aut animi dote cesserint, multis exuperant etiam, illud ego neque hercle inficior neque prohibeo sane quominus eas hi quibus sic videtur, fruantur: eoque contra iniurium est ægrè cuiquam esse meo meoque genio obsequi. Nec Varnici Comitem quem vel vt cunque animatum non tam valde formido, tamen haud tam aduerso in me animo reor id illi vt doleat quod mihi sentit lubere, neque tam iniquum vt postulet in delegenda cōiuge eius me potius oculis regi quā meis, perinde ac pupillus adhuc sim, à cuius coniugio requiratur tutoris auctoritas, quin dispeream in priuatis esse liber, quā rex hac seruitute vellem, vxor vt inuito mihi alieno arbitratu obruderetur. Iam bigamiæ labe illa quā tu charissima mater sequentibus verbis impetere videris nō me tam valde multum territat, obijciat hanc mihi patriæ pontificulus ambiēti fortè sacerdotium, nam administrando quantum memini regno non officit. Denique quod habet ex priore matrimonio liberos, id ego per gratias etiā in lucro pono, quin mihi quoque: cælebi adhuc non defunt aliquot. Ita mutuo probamētum dedimus nuptias nobis non infœcundas fore. Quamobrem coniugium hoc quod ipse mihi superis aspirantibus delegi, tu quoque dulcissima genitrix approba, idemque nobis vt feliciter cedat faustis cōprecationibus tuis adnitere, quæ si pergas in præsens aduersari natiui breui ne potulus tibi qui nobis te blādijs suis cōciliet. Tamen mater vbi regis animum vidit inflexibilem, ipsa contra fit obstinatio, & dolore sprete consilij sui magis succensa nouam ingreditur viam ad disturbandas nuptias. Erat Elisabetha quædam gētilico nomine Lucia, puella nec ignobilis & egregia forma. Eam forte virginem rex corrumpit. Igitur vbi nuptiarum appetere.

appetebat dies, & pro more populus admo-
neretur, ne si quis obicere sciret eludi sacramen-
tum pateretur mater eius velut exolutura sese
pollutorum religione sacrarū, deflet Luciam
filio vere vxorē esse, data fide & firmata cōcu-
bitu. Igitur seu non ausis progredi Pōtificibus,
siue nolente rege nuptias suas aduerso rumo-
re conspergi, cui materna pietas auctoritatem
pōdusq; tribueret. Interea restitum est quoad
cognita re, falsitas eius famā reuinceretur. Ac-
cerfita Lucia quāquam occultis instructa con-
silijs, ostentata spe vxorē se regi fore, modo fidem
cōiugij sibi à Rege datam constanter as-
fimeret, cum tamen proposito iuramento su-
per ea re in iudicio interrogaretur, fatetur nul-
lo coniugij promissio regem obstrictum. Cæ-
terum amoris præ se tulisse tantū vt ipsa suum
obsequium sperauerit consecuturas nuptias.
Alioqui nunquam concubitus eius fuisse pas-
suram. Comperta ergo & denunciata falsitate
commenti matrimonij. Elisabetham Graiam
ducit Rex sibiq; in Reginā faciat hostis pau-
lo prius vxorē. Sed Comes Varuicensis reuer-
sus adeo ægrē tulit illiusam legationē suā vt co-
acta manu regē in exilium expulerit, & carcere
restitutio in regnū Henrico quē Eduardus ip-
sius ope Varuici deposuerat. Tātus ille vir fuit
& reliquis opibus & populari gratia vt ab vtra
parte stetit in eā nimirū regni gubernacula
inclinaret potens & sibi sumere nisi honorifi-
centius multo duxisset, reges creare quā reg-
nare. Sed immodica potētia rarō perpetua. Si-
quidem Eduardus cum biēnium abfuisset, re-
gina interea in asylo memorato enixa princi-
pē haud quaquam pari manu cum Varuicēsi
congressus apud Bernettū decem ab Londino
milibus capto rursus Hērico, comiteq; magna
vtriusq; partis strage occiso, regnum in sua do-
mo sic constabiliuit, vt concuti nisi domestico
disidio & intestina fraude non posset. Hæc,
vt fors narrata verbosius, ita prætermitti
prorsus haud decuerat, ne protector ignoraretur
Eduardi filijs natalium vitium obiecturus
nihil reperisse quod illius matrimonio obijce-
ret præter excusam olim & antiquatā calum-
niam. Cæterum id commētum quamlibet frig-
gidum illi placuit cui satis erat aliquid dici, ni-
mirum securo certoq; probatione ab se non
exigendas. Igitur postquam initium insinuan-
dæ populo rei Shao decretum est, hæc tenus vt
Eduardo, fratreque eius, Clarentie totaq;ue
Eduardi sobole spurij declaratis, protectoris
ad regnum ostenderet, taceret voluntatē.
Is ē suggestu dominico die proximo ad adē
Pauli frequentissimo auditorio, quod eius fa-
ma viri cōtraxerat, hoc thēmate sermōnē exor-
sus est. Spuria vitulamina nō agent radices al-
tas, inde præfatus infundi atque inspirari, sem-
perq; cōtracto rite matrimonij, propriā quan-
dam ac peculiare gratiā, quē in sobolē sancte
conceptam deriuetur, qua plerunq; deficeren-
tur hij qui vago vel adulterino cōcubitu nati,

parentum crimen prauitate sua testentur vs-
que adeo vt si qui materna fraude celato origi-
nis vitio supplantatis veris hæredibus, alieni
patris fortunæ inuaserint, atque occuparint
ad tempus, ita tum rem disponēte Deo, erum-
pente breui veritate, restitui legitimos succe-
ssores & geminos reddi suæ terræ succulos, de-
prehēso ac reuulso vitulamine spurio priusq;
altius agat radices. Hæc vbi vetustis aliquot cō-
firmasset exemplis, prōtinus in laudes diuertit
Richardi nuper Eboraci Ducis cum subinde
vocans patrē protectoris, tū admonitō populo
successionē regni perpetuā senatusconsulto ac
scito plebis eius vnus, deinceps stirpi decretā
ostēdit. Eduardū cōtra ius ac phas Reginæ co-
pulatū, superfluit Lucia vera eius & indubitata
cōiuge etenim cōtracto cū ea virgine matrimonio
nū, tum (suscepit etiā sobole) consummato,
superueniētis forma viduæ trāuersum actū, fi-
dem libidine posteriorē habuisse, sic nullā eius
sobolē regni capācē esse. Hūc locū egit magna
cōtentione, nō signis modo & suspitionibus, sed
nominatis etiā falso testibus. Addit non igna-
rū se quātō cū periculo dicat, sed ex eo loco lo-
quētibus, in quo ipse stabat veritatē hæbendam,
vita quoq; ipsa priorē, sibi Ioannē Baptistam
authorem esse contemnendæ nētis, dūm illici-
ta regum coniugia redarguat, nec tum admo-
dum mirari se Eduardū nihil habuisse pēsi le-
gittimos ne an spurios relinquere, quippe
nec ipsum, nec fratrem eius Clarentiæ Ducem
satis certo natos patrē, vt qui nos quosdam
homines ē familiaribus Eboraci Ducis magis
oris specie referrent, quā ipsū Ducem. A
cuius etiam generosa indole dicebat Eduar-
dum longē degenerasse. Cæterum protector
viri omnium quos sustineret terra cla-
rissimum non vna modo, sed vultū quoq; ip-
so patrem referre. Hic est, inquit, vnusq; vni-
cus Eboraci Ducis, verus & indubitatū filius,
hæc illius viri nota facies, hæc certa forma, atq;
ipsa charissimi Ducis pectoris adhuc vestris
obuerfantis effigies. Sed antea iam conuene-
rat, vt dum hæc verba dicebantur, protector
interueniret, ita fore vt putetur eam concio-
nator haud humano consilio, sed diuino quo-
piam adflatus numine protulisse, tum vt ea re
permotus populus, Richardum Regem illicit
ingeminarēt, sic visum iri pōstēris diuinitus in
regem illum quasiq; miraculo deletū. Verum
id cōsiliū siue negligentia protectoris, siue ni-
mia concionatoris diligentia longē aliter cecidit
atq; confistorum est, nam dum vterq; me-
tuit, ne superuentus eius illa verba in quæ de-
bebat incidere præueniret, altero moras in via
nectere, alter ita dicēdo festinauerat, vt eo lo-
co toto perorator in alias res, neq; similes, neq;
affines ei dēscēderit quā iam protector transi-
ret. At cōcionator vbi conspiciatur ingressum,
relicta ea re quā tū tractare ceperat, repēte ve-
lut attonit' nullo ductu ordinē, sed ineptis-
simo recursu illa verba repetit denuo. Hic est

vnus atque vnicus Eboraci ducis verus & in-
debitatus filius, & quæ sequuntur. Inter quæ
verba protector committat Bukyngamiæ du-
ce ad locum in quo reliquum sermonem audi-
ret per medium incedebat populum. Sed illi
tam longè aberat, vt illam regis nomine pub-
lico clamore salutarent, vt attoniti perstarent
immobiles, stupore tam pudendæ concionis.
Cuius author postea quum amicam quandam
rogasset, quidnam de se sentirent ac loqueren-
tur homines, quanquam satis è sua conscientia
intelligebat nihil boni, tum vbi omnia sinistra
accepit ita percussus est, vt paucis post diebus
mœrore contabuerit. Sed quoniam quod tam
audacter iam ceptum erat pari audacia vrgen-
dum videbatur, vno tantum die post eum ser-
monem interposito Bukyngamiæ dux nobi-
lium atque equitum non exiguo comitatu sili-
patus plurius fortasse quam sciretur quid age-
retur Londini in curiam venit, locum & ele-
gantem & maximæ turbæ capacem tum con-
uocato in curiam populo dux ex editiore lo-
co, septus nobilibus & senatu Londinensi, pau-
lum promouens sese, vt erat neque prorsus il-
literatus, & suapte natura facundus huiusce-
modi verba fertur habuisse. Amor vestri viri
Londinenses, effecit vti nos quales enim sumus
cognoscitis, huc veniremus ad vos de re in-
primis magna relaturi, nec magis magna quam
omnibus vtili, neque cuiquam vtiliore quam
vobis: Etenim quam rem diu maximis votis
optastis, magnoque redimere voluistis, eam
nunc vltro vobis nos afferimus nullo discrimi-
nine vestro, labore nullo, nec vilo prorsus im-
pendio. Queritis ea quæ sit? corporum certè
vestrorum securitas, vxorum filiarumque in-
oppugnata pudicitia, bonaque vestra certa vo-
bis atque ab insidijs tuta, quorū omnium quid
iam diu fuit quod vocare suum quisquam cer-
to poterat, tot intentatis laqueis atque extru-
ctis decipulis, exactis præterea tam multis ma-
gnisque nullo non anno tributis, quorum ne-
tum quidem finis erat, cum nec regi qua de re
exigeret causa, vel populo vnde exoluere fa-
cultatum quicquam relictum esset. Sic bonis
indies abradebatur, vt effunderetur in impro-
bos. Quæ calamitas eo processerat vt iam ne
consuetæ quidem tributorum formæ suffice-
rent, sed benevolentie plausible & populare
nomen meris rapinis obtrudebatur. Nam que-
stosores à quoque non quantum ille sponte sua
dedisset, sed quantum ipsis collibuisse aufere-
bant, tanquam populus in concedendo tribu-
to, vocabulum benevolentie ad ipsius volun-
tatem regis non ad suam cuiusque bonam re-
tulisset. At illenunquam medioeri questu con-
tentus, omnem corraddendi prætextum ad
summum vsque intendat. Itaque delicta non
sua natura, sed opibus peccantis estimata sunt.
Sic minimis quibusque offensis maximæ indi-
cæ mulctæ, quin linguæ lapsus interdum to-
tis locupletum fortunis redimebatur, aut vt

iræ magis quam avaritiæ seruitum videretur,
luebatur morte, dum leui cuique culpæ præ-
tenditur læsæ maiestatis atrox nomen. Quarū
rerum nemo est opinor vestrum à me qui ex-
empla exigat, tanquam vobis Burdeti nomen
exciderit hominis optimi ob solum verbum
quod inter pocula temere exciderat trucidati
crudeliter, legibus libidini principis, veluti ob-
torto collo feruere coactis non minore Mar-
kami gloria, qui iudicum primus quum esset,
adempto ob idipsum magistratu restitit, quam
æterno illorum dedecore iudicum qui resta-
bant, vt metu vel adulatione corrupti inno-
centem hominem ipsorum fidei religionique
commissum praua legum interpretatione in-
gularent. Quin de Thoma Coco loquar equi-
te ciueque vestro, sed qualem perpauca ciuita-
tes habet, qui omnes apud vos honores & or-
dines ritè consecutus est, & magnificè gessit.
Qui vestrum est aut tam rerum negligens om-
nium vt non cognouerit, aut tam obliuiosus
vt non meminerit, aut tam durus vt non in-
gemiscat eius viri damno, quid damnum dico,
calamitati, spolijs, atque ex tantis opibus non
ægestati modo, sed nuditati quoque, nō aliam
ob causam quam quod eum amari contigit ab
illis quibus Rex insensus erat? Sed quis finis
erit si viritum recēseam, quum nemo sit ex hac
tanta frequentia, qui non aut suorum pericu-
lo sit expertus, aut suo, familias totas in vltimū
discrimen adductas, causa plerunque nulla aut
admodum ex sese leui atrocibus subnixæ no-
minibus. Quin nullū tam capitale fuit in quod
per meram calumniam facile non impingeretur.
Nam quum rex præueniens legitimū
regnandi tempus sceptrum vendicaret bello,
maximi piaculi loco habebatur in diuitem, illi
cognatum, affinem, necessarium, amicū, fa-
miliarem vel notum ferè vnquam fuisse ali-
quem, quem Rex aliquando pro hoste habue-
rat, qui alijs atque alijs tēporibus aduersariam
sibi plusquam dimidiam partem regni sui effe-
cerat. Hoc pacto dum bonis vestris tendeban-
tur insidiæ, corpora simul in periculum venie-
bant. Atque hæc quidem pacis tempore gere-
bantur, quid de his ærumnis dicam quæ ex bel-
licis tumultibus, velut è fonte malorū omniū
in vestram Rempub. profluxerunt: quæ bella
vt semper sunt funesta, ita tum demum fune-
stissima cū sunt ciuilia, nec certe vsquam gen-
tium infestius, aut acerbius ciuilibus armis cer-
tatū est, quam illo duce & principe apud nos,
qui dum inuadit regnum, dum tuetur, dum
eijcitur, dum redit ac recuperat rursus, dum
depulsores suos vlciscitur, tantum Anglici fan-
guinis exhaustum est, quanto non olim stetit
bis subiugata Gallia. Ita populus imminutus
aut oppressus est, nobilium verò ac procerum
quota pars relicta est? Denique alterius dum pec-
unia petebatur, alterius formidabatur poten-
tia, neutra pars tuta aut quieta fuit. Et quem
non infestum sibi timebat, cui formidolosus
erat

erat etiā frater, cui pepercisset qui germanum sustulit, aut quis amare potuisset eum, si istud potuit ne frater quidem? Iam quis hoc ferat, quod nemo tamē ignorat, vxorem Shori tam vile scortum plus apud principem quā omnes regni sui nobiles valuisse, quin ex ipsis quoddam magnis in rebus suis vsos meretriculæ necessario magis, quā honesto patrocino? Quanquam ea satis pudice vixisse fertur, quoad improba libido principis viro eam suo abstulisset, cui nimirum vestro neque inopi, & indolis ac spei bonæ. Cæterum hac in re de qua libentius in defuncti reuerentiam superfederem dicere, nisi frustra taceretur quod omnes norunt, adeo insatiabili cupiditate flagrauit, vt vitæ eius pars nulla minus ferenda videretur. Neque enim vlla fuit vnquam neque tam humilis, neque tam potens virgo, matrona, vidua, in quam semel oculum defixisset, quæ modo forma, vultu, voce, gestu, denique vlla corporis parte placuisset ei, quam non ille statim nullo Dei metu, nulla retardatus infamia persequeretur, vrgeret, opprimeret, irreparabili damno multarū ipsarum, nec minore cum luctu & dolore virorum, parentum, & si quid cuique erat amicorum reliquum, qui cum suapte sint honesti, tam charam habent vxorum castitatem, honestatemque familiæ, vt quamuis potius iacturam ferre, quā talem contumeliam queant. At licet his atque id genus alijs miseris, vndique regnum mire premeretur, vos tamen vel in primis earum particeps fuistis, cum quod non alibitā copiosè exuberat iniuriarum materia, tum quod eratis vt plurimum proximi. Maximam enim anni partem haud longè discedebat ab vrbe. Et tamen vos estis hi, quos præcipuè fouere iustissimis de causis debeuerat, non ideo modo quod ab hac ciuitate maximè totius regni celebri multum apud externos omnes inclitæ famæ accedit principi, sed quod magno cum impendio, periculoque vestro in rebus eius prosperis, aduersisque omnibus amicissimos animos, eximiam fidem, singularem semper operam præstitistis. Cui tam pio affectui vestro in Eboracensem domum, quam is qui maxime debebat, minimè sese gratum gesserit, restat nunc saltem qui superis annuentibus faciat diligentius. Quod ipsum ne nesciretis, ea demū totius huius nostri ad vos negotij causa est. Quam dum exponimus quæso vt cœpistis attendite. Non est opus satis scio eadem vt ipse recenseam denuo, quæ tam nuper doctor Shauus exposuit ē suggestu vobis, vir vt longè facundior, sic author lōgè certè quā sum ego grauior. Neque enim mihi tantum ipsi ar-rogo, vt mea perinde valere verba postulem, atque eius, qui ipsum Dei verbum prædicat populo, præsertim tam prudentis, vt melius nemo quid sit dicendum intelligat. Porro tam religiosè, vt certum sit, nihil eum cōtra suafurum quā sentiat, ex eo præsertim loco, quem

nemo bonus vnquam mentiturus ascendit. Igitur ab hoc tali ac tanto viro didicistis, huius administrandi regni ius Richardo Gloucestriæ duci potentissimo, atque omni virtutum genere florētissimo deberi, nempe quum patri suo clarissimo duci, cuius sanguine lata lege regnum firmatum est, is nunc super sit vnus, qui ritè queat succedere, cum ob illegitimas Eduardi nuptias, quibus nullam potuit sobolem nisi spuriam gignere, tum aliam ob causam, quam vt ille significauit potius quā explanauit: ita & ego intactam modo prætere, adductus pudore ac reuerentia protectoris adeo in matrem etiam talem retinentis pietatē, vt grauati in eam sinistri quicquam ferat etiam cum bono publico dici. Eas ergo res cum & proceres & bona ex parte populus perpendissent, & simul animaduertissent non bellicas modo virtutes, sed omnes præterea moderando imperio appositas artes in vnum hunc virum ita diuinitus collatas esse, vt solus ad regnum natus videri possit, haud ferentes amplius spuria sobole regi sese, nec tam acerba mala diutius inueterascere, magno de creuere consensu supplicare protectori, atque eius obsecrare clementiam ne ipsorum respuat preces, nè in se recuset onus administrandi regni suscipere, quod non ē iure magis suo quam reipublice fecerit commodo. Sed eam rem dubio procul haud libetè admitter. Qui gnarus pro sapientia sua perpendat facillè quanto plus curarum quā commodi secum ferat imperium, præsertim ei, qui sic decernat gerere, quemadmodum illum sat scio gesturum si ceperit. Quod ego munus prædico vobis haud quaquā puerilis esse ingenij, idque ipsum certè sensit sapiens ille, qui dixit: Veh regno cuius Rex puer est, eoque magis & vestræ fortunæ gratulandum, & superis habenda est gratia, quorum benignitate prouisum est, vt is quem ipsi regno destinauerunt non ætatis modo maturæ sit, verum admirabilem quoque prudentiam, magna cum rerum vsu ac summa domi forisque parta virtute, gloria coniunxerit. Qui tamen si tantum onus vt dixi, grauati sit in se suscepturus, tamen eo vt speramus adduci posse facilius, si vos quoque ciues honestissimi, ciuitatis huius regni longe clarissimæ statueritis nostris in hac re postulat vestras preces adiungere. Quod vos vt faciatis, quanquam pro sapientia vestra non exiguam spem concepimus, tamen etiam vehementer oramus, idque eo certè confidentius, quod præter has nostras preces (quas ipsas quoque pro nostro in vos studio non nihil habituras momenti credimus) non toti modo in publicum regno profueritis tali diligendo principe, sed vobis quoque seorsum ipsis egregie commodabit, quorum ille officijs imperium semper acceptum feret. Hæc dux quum dixisset, expectauit protinus vt manibus pedibusque vndique illi applauderetur,

vtque Richardus vna omnium voce rex salutaretur. Sed contra tantam suam spem cum alium vndeunque silentium animaduerteret, propius insulurrans praefecto: Quid sibi hic habitus vult, inquit. Opinor, inquit ille, non satis exaudita illis orationem tuam. Id quidem, inquit Dux, corrigetur facile: statimque aliquanto contentiore voce quam antea eadem alijs verbis, alio rursus ordine repetebat: verum adeo dilucide ornateque, voce, vultu, gestu tam accommo, vt quisquis aderat, fateretur facile nunquam ante audisse se tam malam causam tam bene perorata. Caeterum siue admiratione, siue metu attoniti, seu quod alium quisque loquendi ducem sequi, quam ipse preire malebat, omnes ex aequo racebant. Praefectus igitur ea in re non nihil & ipse perturbatus, in vnum se cum Duce, & consijs quibusdam colligens, negavit moris esse quidquam proponi ciuibz alterius, quam recordatoris voce. Inde natam fortasse taciturnitatem, ne quid suas consuetudines immutare viderentur. Appellant recordatorem Londinenses ibi eum, qui praefecti assessor est eruditus patrijs legibus, ne quid in reddendis iudicijs, imperitia peccetur. Id munus recens inierat Vvilmanus quidam, vir honestus & grauis, quem, quum haud vnuquam adhuc allocutus populum fuerat, male vrebant tam inauspicatum initium. Caeterum iussus dicere, malum sibi metuens, si recusaret, eadem etiam ipse proposuit denuo, sed ita sermonem temperans, vt ducis omnia verbis acciperentur dicta, non suis. Sed nihilo secius durabat idem populi status, non aliter quam sili concubia nocte solet, obticentis, vultuque adeo immobili, nullo vt signo prorsus vllum animi sui sensum praese ferrent. At Dux non nihil offensus quod eius orationem tam aduersis auribus animisque excipissent, conuersus ad praefectum: Quid sibi vult, inquit, silentium istud tam cotumax, statimque ad turbam respiciens: Viri Londinenses, inquit, nos ea de re ad vos relaturi venimus, quam in rem neque auxilio admodum vestro, neque consilio egebamus. Poteramus enim procures & reliquos regni populus suffecisse deligendo principi, nisi noster in vos amor fuisset, ne vos ab eius tractatu rei excluderemus, in quam adscitos ac socios esse vestrarum, tam valde rerum, vt nullius aequè retulerit. Hunc animum nostrum vos aut parum cernere, aut parui pendere videmini, quem ne responso quidem dignum censuistis. Quin vno saltem verbo respondeatis, potentissimum Gloucestriae Ducem, quem caeteri alioquin omnes procures, populusque delecturi sunt, vos ne in Regem adscisci vultis, an non? Responso namque in vtramvis partem dato discedemus, haud amplius molesti vobis hac de re futuri. Ad hunc sermonem excitatus aliquantum populus, misit

tare inter se, & audiri sonus magis quam verba, qualis ex aluce redditur emigratoris apibus, quoad ex vltima parte curiae, qua se ministri quidam Nashefeldi huius consilij participis conglobauerant à tergo, repente clamor tollitur, Richarde Rex ingeminantium. Cives retro ceruices admirabundi flectere. Sed clamantibus adiungunt sese famuli quidam nulla Richardi cura, vt in turba sit, ac pueri laeti nouandis quomodocunque rebus. Sed Dux tametsi displicebat illud, quod nullum honestum ciuem in ea parte videbat, factum tamen commodè pro se inuertens, indistincto rursus silentio iucundissimum illum clamorem dicit animi in designandum Regem, adeoque alacris in vnum consentientis, vt ne quidem sit auditus, qui contra dixerit, quem tam exitium affectum vestrum nos, cum erit opportunum, sic faciemus, vt audiat, idem vt vobis haud dubie in magnum aliquando bonum vertat. Sed interim vos oramus vt crastina die pariter omnes maiestatem eius adeamus rogaturi, quod vos ei tanto cum consensu detulistis, idem vt suo consensu habeat ratum. His dictis descendit ipse, caeteri discedunt: pars apertè moesti, multi simulata laetitia, nec deerant ex ipsis ducis comitibus, qui quum premere molestiam, quam non audebant ostendere, non poterant, vertere in parietem vultus coacti sunt, dum animi dolorem per lachrymas egerent.

Igitur postidie nobiles, ciuesque magna frequentia adeunt Protectorem, qui Londini diuersabatur, missus intro nuntius, ait: Procures omnes Senatum, populumque Londinensem pro foribus esse, qui eius expectant expectentque colloquium. Sed is primo dubitat progredi, incertus quid sibi vellet ea turba, quae sic superueniret inopianti. Hanc Protectoris cunctationem Dux ad se allatam ostentat caeteris, vt scirent quam longe adhuc abesset Protector ab huius cogitatione propositi.

Caeterum semisso nuntio, magnis obsecrant precibus admitti; adferre ea quae nisi apud ipsum non sunt prolaturi. Prodit ergo tandem, nec adhuc tamen planè se illis credit: verum ex ambulacro superne despiciens accipit & reddit sermonem. Tacentibus igitur vniuersis, Dux ab equo sublimis, primum petit vt liceret ipsis quae velent libere citra vllam eius offensam proloqui, quanquam enim nihil meditarentur, vnde non & illi decus & regno commodum proueniret, tamen quum incertum sit quam in partem illius amplitudo esset acceptura, nihil ipsos nisi impetrata venia locuturos. Ad haec Protector, vt erat in tali re perquam benignus, atque affabilis, tum cui mirus ardor inerat cognoscendi quid vellet, annuit, atque hortatur, ne dubitent

ne dubitet quicquid decreuissent edicere, sibi verò animi in eos sui conscientia persuasum nihil in se quenquam cogitare quod non gratia magis sit, quam venia dignum. Igitur dux ea demum protectoris oratione securus, ausus est rem cum suis causis exponere, tandemque immensam eius implorare clementiam, ne regnum tam diu tot intolerandis malis afflictum negligeret, proceres, populumque ipsius aduoluntum pedibus pro consueta eius benigntate respiceret, procumbenti in se vnum patrię subijceret humeros, rempublicam prope dirutam ac proculcatam erigeret, manus sceptro tandem velut temoni navis diu sine perito gubernatore fluitantis apponeret, caputque illud venerandum pateretur onerari diademate, neque adeò dominationis tempestates horreret, neque delectetur immodesta modestia, vt suę quietis causa, neglecto ocio publico, regnum sibi humano iure debitum, ab superis illi destinatum defugeret, è quo tanto plus honoris, ferret ac minus sollicitudinis, quanto populo imperaret ipsius amanti & illius imperio subesse cupidissimo. Protector vbi verba ducis accepit, vultu haudquam annuente respondit, quòd nec ipse nesciret vera esse quę ille retulisset, se tamen eo fuisse affectu in fratrem, eo in liberos eius esse, ad hæc tantam habere honoris sui rationem, quam tribus etiam coronis anteferreret, vt inducere in animum non posset, illorum postulatı satisfacere. Nemp̃ exteras gentes, quibus res quo pacto gereretur minus compertum foret, ex aliorum cupiditate ipsam quoque æstimaturas, ita suam famam venturam in periculum, quasi regnum non iure debitum per iniuriam occuparet. Sed tamen se non modo eorum postulatı ignoscere, verum etiam voluntatibus egregie in se propensis habere, habiturumque gratias. Cæterum orare vel sua causa, quem in se animum gererent eum totum consignarent principi, cui ipse parere quàm regnare mallet, nec tamen operam consiliumque suum, quatenus Regi libuerit vti, defuturam nunquam Reipublicę, quam etiam nonnihil exiguò suę procuracionis tempore (quod Deo non sibi referebat acceptum) subleuasset, vel eo præcipuè quòd improbos quorundam conatus, qui eam perturbassent antea, quo minus iterum vexarent, ipse sua partim industria, sed plurimum diuina prouidentia comprehensisset. Tum dux habito paulisper cum suis colloquio, rursus ostendit rem eiusmodi esse quam incœpissent, vt etiam si esset integra, tamen vellent eam magnis de causis aggredi, nunc verò longius progressos quàm vnde sit regrediendum. Denique patribus populoque certum, non passuros amplius spuris Eduardi liberis subijci sese. Proinde si delatum vltro non aspernetur imperium, vnum esse ipsum omnibus omnium votis expetitū principem. sin omnino definitè respondeat se non suscep-

turum, facillè ipsos inuenturos quempiam cui respublica curę sit. Hęc verba Richardi animum tam valde à regno abhorrentem solaflexere, cogitatı si recusaret ipse, nepotem nihilo tamen magis regnaturum. Igitur ego, vt, inquit, doleo animo tam obfirmato decretum vobis Regem hunc non ferre diutius, sic inuitos vos à quoquam regi neque posse video, neque fas esse sentio! Certè quod ad me attinet, quanquam alium neminem esse scio, cui regnum hæreditate iure debeatur, pluristamen has voluntates vestras, quàm omnes leges, quarum vis omnis à vobis pendet, facio: quorum quoniam tam conspirantem in me consensum perspicio, ne vel parum fortis videar in capeſcenda republica, vel vestram in me beneuolentiam non agnoscere. En hic in me hodierno die procuracionem vtriusque regni, Anglię, Gallięque fuscipio. Alterum vt defendara & amplificem: alterum, vt vobis subijciam, atque in potestatem vestram reducam: nempe administrationem eorum duntaxat meam duco, ius verò fructuū, ac proprietatem vtriusque omnem vestram, haud dubiè publicam. Quem ego animum quo die habere desiero, eo die precor, vt superi mihi non regnum hoc vestrum modo, sed vitam quoque ipsam vt indignam, quę retineatur, eripiant. Hanc orationem eius alacris exceptit clamor, Richarde Rex ingeminantium. Proceres cum Rege (sic enim ab ea hora vocari cœpit) concedunt intro, populus discedit domū variè adfectus, multaq; super ea re secum disſerens. Sed plurimis in ore erat impudens illa simulatio, sic agentium loquentiumque, tanquam protector de eo quod agebatur nunquam neque audisset, neque cogitasset antea, quum interim nec ipsi quidem dubitarent neminem esse tam stupidū, qui dubitaret rem omnem de composito geri. Sed alij morem causabantur, & receptam in rebus humanis cōsuetudinē, quæ sic oporteat maximas quasque res legitimis quibusdam perfici cæremonijs. Nam & eum qui creatur Episcopus bis rogari num velit, bis postquam sancte negare, tertio vix adduci posse, vt dicat nolentem velle, quum interim vt nihil soluat Principi, tamen ambitum penè declarant emptę Pontificis bullę. Iam eum qui Imperatoris personam agit in tragœdia, populus nō ignorat forsitan esse cædonem? Tamen tantę infitię est illic scire quę scias, vt si quis eum vocet qui verè est, non qui falso fingitur, veniat in periculum, ne ab personatis satellitibus malo ioco bene vapulet, & id quidem meritò, qui totam fabulam sit aggressus intempestiua veritate turbare. Sequentē die magno cum comitatu venit in forum, non illud Londinense, sed maius atque augustius, quod est in palatio apud occidentale cænobiū, vbi ab omni parte regni promiscuę aguntur causę. Ibi quum in ea sede collocasset, quę regium tribunal, ob

HISTORIA REGIS RICHARDI TERTII.

id vocatur, quòd iudicia sic in eo foro excerceantur, ac parem obtineant auctoritatem, tanquam ipsius ore regis prolata, pro concione rursus ostendit ex eo loco potissimum possessionem sese regni capere, vnde Regis ore populo iura redduntur, quod ideo faciendum censuisset, quum sic sentiret leges exequi, easq; administrare, id sit demum Regem esse. Deinde proceres, mercatores, artifices, denique omne genus hominum, (sed ea collegia nominatim, quæ Britannicis student legibus) oratione quàm maximè potuit populari conciliat. Postremo ne cuiquam iniusum eum faceret metus, simul vt benevolentiam pareret infidiosa clemètia, mala dissensionum oratione explicans simul & concordia bona, ostendit se omnes erga quoscunque inimicitias ex animo delere & deponere, omnes omnium in se offensas condonare publicè, cuius rei vt manifestam omnibus fidem faceret, iubet ad se

accerfiri Foggum, quem diu capitaliter oderat, adducto ex asylo proximo (nam illuc timore eius perfugerat) in populi conspectu ei dat manum. Rem vulgo acceptam ac iactatam laudibus, prudentes pro vana habuere. Inter Remigradum vt quemque habuit in via obuium, ita semper illis ad seruilem prope adulationem se demisit, admissi conscii, ne sic quidem securus tamen, aut quibus ad blandiebatur, confidens manum à capulo non refferre, & circumspèctare vndique, velut re-percussurus. Cum post ludicram illam electionem regnare cœpisset, coronatus est, eaque celebritas magna parte illo ipso apparatu peracta, qui nepoti eius coronando fuerat destinatus.

* *
*

HISTORIA REGIS RICHARDI TERTII, FINIS.

